

Implicarea politicilor la nivel mondial, European și național

în conservarea și utilizarea resurselor genetice forestiere în Europa

Pierre Bouillon, Jason Hubert, Kjersti Bakkebø Fjellstad, Mari Rusanen, Ani Zavrl Bogataj, Ditte C. Olrik, Sândor Bordâcs, Roman Longauer, Despina Paitaridou, Kadi Köiv, Jarkko Koskela, Saša Orlovic, Sanna Black-Samuelsson and Frank Wolter

Prezenta publicație este tradusă pe baza materialului EUFORGEN “The implications of global, European and national policies for the conservation and use of forest genetic resources in Europe”, cu acordul Programului EUFORGEN.

Traducerea este realizată de un grup de specialiști din cadrul Centrului de Genetică și Seminologie Forestieră (CGSF) al Institutului de Cercetări și Amenajări Silvice (ICAS).

Bioversity International este o organizație globală de cercetare-dezvoltare. Avem o viziune - că biodiversitatea agricolă hrănește oamenii și susține planeta. Oferim dovezi științifice, practici de gestionare și opțiuni de politică pentru utilizarea și protejarea biodiversității agricole și a arborilor pentru a atinge o siguranță globală și nutrițională durabilă la nivel mondial. Colaborăm cu parteneri din țările cu venituri reduse, din diferite regiuni, în care biodiversitatea agricolă și a arborilor poate contribui la îmbunătățirea nutriției, a rezistenței, a productivității și a adaptării la schimbările climatice. Bioversity International este membru al Consorțiului CGIAR - un parteneriat global de cercetare pentru un viitor sigur pentru produsele alimentare.

Programul european de resurse genetice forestiere (EUFORGEN) este un instrument de cooperare internațională care promovează conservarea și utilizarea adecvată a resurselor genetice forestiere în Europa. A fost înființată în 1994 pentru implementarea Rezoluției 2 de la Strasbourg adoptată de prima Conferință ministerială a procesului FOREST EUROPE, care a avut loc în Franța în 1990. EUFORGEN contribuie, de asemenea, la implementarea altor angajamente ale FOREST EUROPE privind resursele genetice forestiere și deciziile relevante ale Convenției privind Diversitatea biologică (CBD). În plus, EUFORGEN contribuie la punerea în aplicare a priorităților strategice la nivel regional ale Planului global de acțiune pentru conservarea, utilizarea durabilă și dezvoltarea resurselor genetice forestiere (GPA-FGR), adoptată de Conferința FAO în 2013. Programul reunește experți din țările membre pentru schimbul de informații și experiență, analiza politicilor și practicilor relevante, dezvoltare strategiilor, instrumentelor și metodelor bazate pe știință, pentru o mai bună gestionare a resurselor genetice forestiere. În plus, EUFORGEN furnizează, după caz, contribuții la evaluările europene și globale și servește drept platformă pentru dezvoltarea și punerea în aplicare a proiectelor. EUFORGEN este finanțat de țările membre, iar activitățile sale se desfășoară în principal prin intermediul grupurilor de lucru și al atelierelor de lucru. Comitetul de coordonare al EUFORGEN este format din Coordonatori naționali desemnați de statele membre. Secretariatul EUFORGEN este găzduit de Bioversity International. Informații suplimentare despre EUFORGEN pot fi găsite la adresa www.euforgen.org.

Desemnările geografice utilizate și prezentarea materialelor în această publicație nu implică exprimarea oricărei opinii din partea Bioversity sau a CGIAR privind statutul juridic al oricărei țări, teritorii, orașe, zone sau a autorităților sale sau privind delimitarea frontierelor, sau a granițelor sale. În mod similar, opiniile exprimate sunt cele ale autorilor și nu reflectă neapărat opiniile acestor organizații.

Menționarea unui nume de proprietate nu constituie o aprobare a produsului și este dată doar pentru informare.

Referințe: Bouillon, P., Hubert, J., Bakkebo Fjellstad, K., Rusanen, M., Zavrl Bogataj, A., Olrik, DC, Bordács S., Longauer R., Paitaridou, K., Koskela, J., Orlovic, S., Black-Samuelsson, S. și Wolter, F..2015. Implicațiile politicilor globale, europene și naționale pentru conservarea și utilizarea resurselor genetice forestiere în Europa. Programul european de resurse genetice forestiere (EUFORGEN), Bioversity International, Roma, Italia. xii și 42 p.

Fotografii de pe copertă: FOREST EUROPE (stânga) și Michele Bozzano (dreapta)

Aspect: Ewa Hermanowicz

ISBN 978-92-9255-033-2

Bioversity International

Via dei Tre Denari, 472 / a

00057 Maccarese

Roma, Italia

© Bioversity International 2015

AUTORI

Pierre Bouillon

Ministère de l'agriculture,
de l'agroalimentaire et de la forêt, Paris
France

Jason Hubert

Forestry Commission Scotland, Edinburgh
United Kingdom

Kjersti Bakkebu Fjellstad

Norwegian Genetic Resource Centre,
Norwegian Institute of Bioeconomy
Research, As
Norway

Mari Rusanen

Natural Resources Institute (Luke), Vantaa
Finland

Ani Zavrl Bogataj

Inspectorate for Agriculture, Forestry, Game
and Fishery, Ljubljana
Slovenia

Ditte Christina Olrik

Danish Ministry of the Environment,
Grasted
Denmark

Sándor Bordács

National Food Chain Safety Office
Directorate of Plant Production and
Horticulture, Budapest
Hungary

Roman Longauer

National Forest Centre, Zvolen
Slovakia

Despina Paitaridou

Directorate General for the Development
and Protection of Forest and Natural
Environment, Athens
Greece

Kadi Kõiv

Forest Department
Ministry of the Environment, Tallinn
Estonia

Jarkko Koskela

Bioversity International, Rome
Italy

Saša Orlovic

Institute of Lowland Forestry and
Environment, Novi Sad
Serbia

Sanna Black-Samuelsson

Swedish Forest Agency
Uppsala
Sweden

Frank Wolter

Administration de la nature et des forêts
Diekirch
Luxembourg

PREFAȚĂ

În ultimele două decenii, a fost creată o multitudine de instrumente politice la nivel mondial, European și național pentru a sprijini implementarea gestionării pădurilor. În plus, politicile suplimentare dezvoltate de alte sectoare (De exemplu, agricultura, biodiversitatea și energia) au abordat și multe probleme legate de păduri. Toate aceste instrumente politice au implicații atât directe, cât și indirecte asupra sectorului forestier: cele mai predispuse și cele planificate, dar în unele cazuri și imprevizibile sau chiar nedorite. În sectorul forestier, conservarea și utilizarea resurselor genetice forestiere reprezintă unul dintre subiectele care au rămas la intersecția mai multor politici globale, europene și naționale. Aceasta înseamnă că diverse politici influențează deseori conservarea și utilizarea resurselor genetice forestiere într-un fel sau altul, chiar dacă politicile în sine nu vizează în mod specific pădurile sau resursele genetice. Problemele legate de resursele genetice oferă, de asemenea, un exemplu ilustrativ al unei situații în care sectorul forestier s-a aflat adesea: reacționând și adaptându-se la politicile elaborate de alte sectoare.

În cadrul Programului European privind resursele genetice forestiere (EUFORGEN), implicarea politicilor globale, europene și naționale pentru conservarea și utilizarea resurselor genetice forestiere au fost discutate din ce în ce mai mult în ultimii zece ani. EUFORGEN a fost înființată în 1994 pentru a coordona colaborarea pan-europeană privind resursele genetice forestiere, ca parte a procesului FOREST EUROPE (mai devreme Conferința ministerială privind protecția pădurilor în Europa - MCPFE). În faza a IV-a (2010-2014), EUFORGEN a avut trei obiective: (1) să promoveze utilizarea adecvată a resurselor genetice forestiere ca parte a gestionării durabile a pădurilor pentru a facilita adaptarea pădurilor și a gestionării pădurilor la schimbările climatice; (2) să dezvolte și să promoveze strategii pan-europene de conservare genetică și să îmbunătățească liniile directoare pentru gestionarea unităților de conservare genetică și a zonelor protejate; și (3) să colecteze, să mențină și să difuzeze informații fiabile privind resursele genetice forestiere în Europa. EUFORGEN a reunit oameni de știință, manageri și factori de decizie politică pentru a discuta diverse probleme legate de resursele genetice forestiere și pentru a dezvolta abordări pan-europene, pentru o mai bună gestionare a acestor resurse.

Prezentul document raportează concluziile și recomandările grupului de lucru EUFORGEN privind politicile legate de resursele genetice forestiere. Raportul identifică cele mai relevante politici globale, europene și naționale care au implicații directe sau indirecte pentru conservarea și utilizarea resurselor genetice forestiere și oferă recomandări pentru țări și pentru continuarea activității EUFORGEN în acest domeniu. Grupul de lucru a organizat două reuniuni la Bioversity International din Maccarese, Italia, în perioada 10-12 septembrie 2013 și 20-22 ianuarie 2014. Grupul de lucru a prezentat actualizarea Comitetului de coordonare EUFORGEN în cadrul celei de-a 9-a ședințe, care a avut loc la Tallinn, Estonia, 3-5 decembrie 2013. Proiectul de raport a fost apoi prezentat la cea de-a 10-a ședință a Comitetului de coordonare EUFORGEN din Edinburgh, 16-18 iunie 2014. Comitetul director a revizuit apoi proiectul de raport pentru finalizare și publicare.

CUPRINS

AUTORI	5
PREFAȚĂ	7
ABREVIERI UTILIZATE ÎN TEXT	10
REZUMAT	12
INTRODUCERE	14
ACORDURI ȘI ANGAJAMENTE GLOBALE	20
Protocolul de la Nagoya	21
Planul global de acțiune pentru conservarea, utilizarea durabilă și dezvoltarea resurselor genetice forestiere	24
INIȚIATIVE EUROPENE	29
FOREST EUROPE	29
Proiect de text pentru un acord obligatoriu din punct de vedere juridic privind pădurile în Europa	30
Strategia UE pentru păduri	32
Programul de dezvoltare rurală	33
Directivele Comisiei europene privind materialul de reproducere a plantelor	36
Revizuirea Directivei 2000/29/EC a Consiliului privind organismele dăunătoare plantelor	40
POLITICILE SUBREGIONALE	44
Resurse genetice forestiere în cadrul cooperării nordice	44
IMPLEMENTAREA LA NIVEL NAȚIONAL A POLITICILOR ȘI ANGAJAMENTELOR RELEVANTE	46
OPȚIUNI PENTRU ÎNCORPORAREA RESURSELOR GENETICE FORESTIERE ÎN PROGRAMELE NAȚIONALE FORESTIERE ȘI ALTE POLITICI ȘI STRATEGII NAȚIONALE RELEVANTE	49
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	51
BIBLIOGRAFIE	53
Anexa 1	54

ABREVIERI UTILIZATE ÎN TEXT

ABS	Access and Benefit Sharing / Accesul și partajarea beneficiilor
PAC	Common Agricultural Policy / Politica agricolă comună
CBD	Convention on Biological Diversity / Convenția privind diversitatea biologică
COP	Conference of the Parties [to the CBD] / Conferința a părților [la CBD]
FEADR	European Agricultural Fund for Rural Development / Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală
EUFGIS	European Information System on Forest Genetic Resources / Sistemul european informațional privind resursele genetice forestiere
EUFORGEN	European Forest Genetic Resources Programme / Programul european privind resursele genetice forestiere
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations / Organizația pentru Alimentație și Agricultură a Națiunilor Unite
FGR	forest genetic resources / resurselor genetice forestiere
FRM	forest reproductive material / material forestier de reproducere
GPA-FGR	Global Plan of Action for the Conservation, Sustainable Use and Development of Forest Genetic Resources / Planul global de acțiune pentru conservare, utilizare durabilă și dezvoltarea resurselor genetice forestiere
IAS	invasive alien species / specii invazive străine
INC	Intergovernmental Negotiating Committee / Comitetul interguvernamental de negociere
ITPGRFA	International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture / Tratatul internațional privind resursele genetice vegetale pentru alimente și agricultură
IUFRO	International Union of Forest Research Organizations Uniunea / Internațională a Organizațiilor de Cercetări în Domeniul Pădurilor
LBA	legally binding agreement / acordul obligatoriu din punct de vedere juridic
MTA	material transfer agreement / acordul de transfer de materiale
NEP	national forest programme / programul forestier național
NGO	non-governmental organization / Organizația neguvernamentală
NordGen	Nordic Genetic Resource Centre / Centru Nordic de resurse genetice
R&D	research and development / cercetare și dezvoltare
RDP	Rural Development Programme / Programul de Dezvoltare Rurală
SoW-FGR	State of the World's Forest Genetic Resources / Starea a resurselor genetice forestiere mondiale
SP	Strategic Priority / Prioritate strategică
UKFS	UK Forestry Standard / UK Standard forestier
UNCED	United Nations Conference on Environment and Development / Conferința Organizației Națiunilor Unite privin dezvoltarea mediului
UNFF	United Nations Forum on Forests / Forumul Națiunilor Unite privind pădurile

REZUMAT

Ultimele două decenii au vizat adoptarea multor instrumente politice menite să promoveze gestionarea durabilă a pădurilor, în plus față de celelalte cu impact asupra sectorului forestier. Aceste politici au deseori consecințe pentru conservarea resurselor genetice forestiere (FGR) chiar dacă nu abordează direct subiectul. Într-adevăr, o preocupare îngrijorătoare este că, deși multe politici au un impact asupra conservării și utilizării resurselor genetice forestiere, ele deseori nu o spun direct. În schimb, resursele genetice forestiere ar trebui să fie incluse în formularea "diversitate biologică", ceea ce înseamnă că toate nivelele (ecosistemele, precum și diversitatea interspecifică și intraspecifică) sunt incluse implicit. Totuși, de cele mai multe ori, diversitatea biologică se referă numai la ecosisteme. Pentru a face față acestui context și provocării, un grup de lucru EUFORGEN a fost invitat să studieze cele mai relevante politici la nivel național, regional și internațional pentru a înțelege mai bine impactul politicilor privind conservarea și utilizarea resurselor genetice forestiere.

Având în vedere importanța pădurilor în viața oamenilor și în sectorul economic și modul în care politicile privind agricultura, energia, clima, comerțul și mediul afectează silvicultura, grupul de lucru avertizează că prea des politicile din aceste sectoare sunt formulate fără a beneficia de o expertiză forestieră. O provocare pentru sectorul forestier în această perioadă de schimbare rapidă este de a urmări și de a influența aceste politici fără a avea în mod un cuvânt de spus. În același timp, factorii de decizie politică ar putea să nu fie suficient de conștienți de faptul că acordurile internaționale, cum ar fi Convenția privind diversitatea biologică, creează angajamente juridice obligatorii pentru a fi puse în aplicare prin strategii și programe naționale. Specialiștii în domeniul forestier trebuie să conștientizeze aceste obligații și să contribuie la punerea lor în aplicare.

Grupul de lucru salută lansarea raportului FAO al Statelor Lumii privind resursele genetice forestiere (SoW-FGR) în 2014. Rezultatele raportului oferă o bază utilă și au fost deja utilizate pentru elaborarea planului global de acțiune privind cultura pădurii (GPA-FGR), adoptată de Conferința FAO în 2013. Grupul de lucru îndeamnă toate țările europene să contribuie la implementarea GPA-FGR.

Contextul politicii

În cadrul primei Conferințe ministeriale privind protecția pădurilor în Europa (MCPFE) din Strasbourg, în 1990, țările participante au decis implementarea politicilor naționale de conservare a resurselor genetice forestiere (Rezoluția S2). De atunci, MCPFE (acum FOREST EUROPE) a servit ca un forum la nivel înalt pentru dezbaterile privind politica forestieră și a

avut un rol semnificativ în promovarea implementării unui management durabil al pădurilor în Europa. La nivel internațional, Conferința Națiunilor Unite privind dezvoltarea mediului din 1992, care a avut loc la Rio de Janeiro, a elaborat două documente importante: *principiile forestiere*, un acord fără caracter obligatoriu din partea țărilor de a se angaja în conservarea, dezvoltarea tuturor tipurilor de păduri și Convenția privind diversitatea biologică (CBD), un acord obligatoriu din punct de vedere juridic pentru conservarea tuturor nivelurilor de diversitate biologică. Conferința de la Rio a adoptat, de asemenea, Convenția-cadru a ONU privind schimbările climatice (UNFCCC) și Convenția ONU privind combaterea deșertificării (UNCCD). Niciuna dintre aceste convenții internaționale nu se concentrează asupra pădurilor, dar totuși au promovat o gestionare durabilă a pădurilor în întreaga lume. Recent, Protocolul de la Nagoya, care reglementează accesul la resursele genetice și împărtășirea beneficiilor aferente atunci când aceste resurse sunt utilizate pentru cercetare și dezvoltare, este probabil să facă mai dificilă cercetarea internațională și colaborarea cu privire la RGF.

După conferința de la Rio, mai multe țări europene au început să elaboreze politici naționale în domeniul forestier, precum și al programelor forestiere naționale. Multe alte documente politice au avut, de asemenea, un impact direct sau indirect asupra silviculturii; din păcate, acestea rareori recunosc importanța resurselor genetice forestiere sau legătura cu activitatea națională în curs de desfășurare pe RGF la aceste politici.

Raportul examinează în detaliu politicile care influențează conservarea și utilizarea resurselor genetice forestiere în Europa, inclusiv strategia UE privind pădurile, care a fost aprobată în 2014 pentru perioada până în 2020. Politicile UE privind speciile străine invazive și protecția stării de sănătate a plantelor poate avea, de asemenea, un anumit impact asupra resurselor genetice forestiere, în special prin minimizarea riscului de amenințare a speciilor forestiere.

Pentru fiecare țară, grupul de lucru a considerat că predominanța și caracterul participativ al programului forestier național face ca aceste programe să devină un "Instrument excelent" pentru integrarea resurselor genetice forestiere în politicile forestiere. Raportul oferă câteva opțiuni pentru încorporarea resurselor genetice forestiere în programele naționale forestiere și alte politici și strategii.

INTRODUCERE

Începând cu anii 1990, au fost lansate mai multe inițiative de politică globală și europeană pentru a promova conservarea și gestionarea durabilă a pădurilor și diversitatea lor biologică. În 1990, țările europene au inițiat un proces pan-european al politicii în domeniul pădurilor ca răspuns la preocupările legate de impactul poluării mediului și degradării pădurilor în Europa. Acest proces, denumit acum FOREST EUROPE (anterior Conferința ministerială privind protecția pădurilor în Europa - MCPFE) a servit de asemenea ca un forum la nivel înalt pentru abordarea problemelor legate de politica forestieră și a contribuit, de asemenea, în mod semnificativ la punerea în aplicare a gestionării durabile a pădurilor Europa (Mayer și Buck, 2005). În 1992, Conferința Organizației Națiunilor Unite privind dezvoltarea mediului (UNCED), care a avut loc la Rio de Janeiro, a adoptat două documente care au fost extrem de relevante pentru eforturile globale de îmbunătățire a gestionării pădurilor. Primul document a fost o declarație obligatorie din punct de vedere juridic numită "Principiile pădurilor", în care țările și-au afirmat angajamentul de conservare, gestionare și dezvoltare durabilă a tuturor tipurilor de păduri. Al doilea document a fost un acord obligatoriu din punct de vedere juridic pentru conservarea tuturor nivelelor de diversitate biologică, adică gestionarea pădurilor. Ca rezultat al activității UNFF, Adunarea Generală a ONU a adoptat un instrument obligatoriu din punct de vedere juridic pentru toate tipurile de păduri în 2007. Conferința de la Rio din 1992 a adoptat, de asemenea, alte două acorduri internaționale, și anume Convenția-cadru a ONU privind schimbările climatice (UNFCCC) Convenția ONU pentru combaterea deșertificării (UNCCD). Aceste convenții nu s-au concentrat asupra pădurilor, dar au jucat un rol major în promovarea implementării gestionării durabile a pădurilor în întreaga lume.

Conservarea și utilizarea adecvată a resurselor genetice forestiere (adică materialul genetic al arborilor forestieri care este de uz real sau potențial pentru oameni) reprezintă un element crucial al gestionării durabile a pădurilor. În plus, diversitatea genetică asigură faptul că arborii forestieri pot supraviețui, adapta și evolua în contextul schimbării condițiilor mediului înconjurător. Diversitatea genetică este, de asemenea, necesară pentru a menține vitalitatea pădurilor și pentru a face față dăunătorilor și bolilor. Cu toate acestea, din toate inițiativele politice menționate anterior, doar FOREST EUROPE și CBD s-au adresat în mod specific resurselor genetice forestiere (RGF) și au recunoscut rolul lor important.

În 2010, a avut loc o schimbare esențială, când FAO a decis să lanseze procesul global al primelor resurse genetice ale statelor lumii. Primul raport mondial cuprindea rapoarte a 86 de țări, acoperind 85% din suprafața pădurilor mondiale și a fost publicat în 2014 (FAO, 2014). Un instrument global și non-juridic obligatoriu specific RGF a fost apoi adoptat și de Conferința

FAO în 2013, și anume Planul global de acțiune pentru conservarea, utilizarea durabilă și dezvoltarea resurselor genetice forestiere (GPA-FGR). Acest impuls al FAO a reprezentat un pas important în construirea bazei unei politici mondiale permanente și practice a RGF.

Inițial, procesul a acoperit continentul European, cu prima Conferință ministerială a procesului FOREST EUROPE desfășurată la Strasbourg, Franța, în 1990, la care a adoptat o rezoluție privind conservarea resurselor genetice forestiere în Europa (Rezoluția 2 de la Strasbourg). Ca parte a acestei rezoluții, miniștrii responsabili de păduri au solicitat, de asemenea, "instituirea unui instrument funcțional, dar voluntar de cooperare internațională" pentru promovarea și coordonarea (1) conservării *in situ* și *ex situ* a diversității genetice a pădurilor europene; (2) schimbul de materiale de reproducere; și (3) monitorizarea progresele înregistrate în aceste domenii. În 1993, a doua Conferință ministerială, care a avut loc la Helsinki, Finlanda, a clarificat elementele gestionării durabile a pădurilor și a aprobat și înființarea Programului european privind resursele genetice forestiere - EUFORGEN - pentru a facilita punerea în aplicare a rezoluției 2 de la Strasbourg. De atunci, țările europene și-au confirmat angajamentul specific față de conservarea RGF în mai multe rezoluții și declarații ale FOREST EUROPE privind promovarea unei gestionări durabile a pădurilor (de exemplu Rezoluția 4 de la Viena din 2003 și Declarația de la Varșovia în 2007).

În cadrul CBD, discuțiile privind diversitatea biologică a pădurilor au început în 1995. Mai târziu, în 2000, tema a fost identificată ca fiind unul dintre domeniile tematice care trebuie abordate în cadrul Convenției. În 2002, CBD a adoptat programul său extins de lucru privind diversitatea biologică a pădurilor, care a solicitat dezvoltarea sistemelor și strategiilor de informare privind resursele genetice forestiere, punerea în aplicare a acestor strategii și utilizarea durabilă a diversității genetice a pădurilor și promovarea unei repartizări corecte și echitabile a beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice forestiere. Noul GPA-FGR aprobat de FAO în 2013 este conceput pentru a sprijini punerea în aplicare a angajamentelor CBD relevante, prin identificarea priorităților strategice la nivel național, regional și global pentru consolidarea conservării și utilizării resurselor genetice ca parte a managementului durabil al pădurilor.

După Conferințele de la Strasbourg și Rio, numeroase țări europene au început să dezvolte programe sau strategii naționale specifice pentru gestionarea resurselor lor genetice forestiere (de exemplu, Graudal, Kjaer și Canger, 1995; Teissier du Cros, 2001) sau pentru a întări eforturile depuse deja în anii 1980 (de exemplu Behm et al., 1997). Cu toate acestea, implementarea acestor programe și strategii naționale a fost împiedicată de probleme politice, cum ar fi complexitatea structurilor juridice și administrative naționale care au făcut dificilă munca de conservare practică (Geburek și Konrad, 2008). Mai mult, dezvoltarea altor politici

naționale în domeniul forestier și punerea în aplicare a acestora, cum ar fi programele naționale forestiere (NFPs), au recunoscut rareori importanța RGF și nici nu au încercat să creeze sinergii cu lucrările naționale în curs privind RGF. În anul 2010, un număr total de 37 de țări europene au avut NFP sau echivalentul acestora, care reprezintă un proces participativ de planificare, implementare, monitorizare și evaluare a gestionării durabile a pădurilor (FOREST EUROPE / UNECE / FAO, 2011). În plus, țările europene, precum și Uniunea Europeană, au dezvoltat în ultimii ani sau dezvoltă în prezent diverse politici sau strategii care nu vizează în mod specific pădurile, dar care au adesea implicări directe sau indirecte asupra sectorului forestier, inclusiv conservarea și utilizarea RGF.

Strategiile naționale și regionale de adaptare la schimbările climatice au fost unul dintre subiectele discutate în cadrul unui atelier de lucru FOREST EUROPE organizat de EUFORGEN și Uniunea Internațională a Organizațiilor de Cercetare a Pădurilor (IUFRO) în 2006 (vezi Koskela, Buck și Teissier du Cros, 2007). Atelierul de lucru a menționat că impactul schimbărilor climatice asupra pădurilor v-a fi diferit în diferite părți ale Europei, generând atât oportunități, cât și amenințări. Participanții la seminar au subliniat de asemenea faptul că RGF joacă un rol-cheie în menținerea rezistenței pădurilor la amenințări și în valorificarea avantajelor. Una dintre recomandările din cadrul atelierului de lucru a solicitat factorilor de decizie europeni să recunoască importanța diversității genetice a pădurilor în atenuarea impactului schimbărilor climatice asupra sectorului forestier, exprimându-și angajamentul la nivel pan-european de a încorpora gestionarea acestei diversități în NFPs și în alte Politici, programele și strategiile relevante (de exemplu, strategiile naționale de adaptare la schimbările climatice și planurile naționale de acțiune pentru conservarea biodiversității).

Între 2005 și 2009, rețeaua de gestionare forestieră EUFORGEN a discutat mai multe aspecte de politică legate în special de utilizarea resurselor genetice forestiere. Experții care au participat la această rețea au realizat două anchete în perioada 2006-2007, una privind instrumentele și mecanismele de promovare a utilizării materialelor reproductive forestiere de înaltă calitate și una privind politicile și practicile legate de resursele genetice și gestionarea pădurilor. Primul sondaj a constatat că 11 dintre cele 17 țări care au furnizat părerea sa au avut cerințe sau reglementări specifice pentru promovarea utilizării materialului forestier de reproducere de înaltă calitate în pădurile de stat și că 8 țări au creat cerințe de proveniență specifică ca parte a schemelor de granturi care sprijină plantarea arborilor. Cel de-al doilea sondaj a primit răspunsul a 21 de țări, iar 16 dintre aceștia au raportat existența unui NEP formal. Resursele genetice sunt abordate în 13 programe forestiere naționale, dar adesea într-un mod general. Doar în două țări (Franța și Germania), programele naționale forestiere au inclus o

descriere mai detaliată a modului în care resursele genetice au fost încorporate în politica națională în domeniul forestier și în implementarea acesteia. Strategiile naționale de adaptare la schimbările climatice au fost în vigoare în 14 țări, însă în 6 țări resursele genetice au fost menționate doar într-un mod general.

În ultimii ani, Comitetul de coordonare EUFORGEN, format din reprezentanți ai tuturor țărilor membre, a urmat și a discutat o serie de inițiative politice internaționale și europene. Accesul la resursele genetice și împărțirea justă și echitabilă a avantajelor care decurg din utilizarea acestora ("Accesul și împărțirea beneficiilor" - ABS) a reprezentat unul dintre cele trei obiective ale CBD din 1992, dar a durat până în 2010 înainte de încheierea unui acord internațional ABS (Nagoya Protocol) a fost adoptată ca parte a CBD. În 2010, cu doar câteva săptămâni înainte de adoptarea Protocolului de la Nagoya, Comitetul de coordonare a dezbătut concluziile preliminare ale unui proiect NordGen privind subiecte legate de ABS (a se vedea Tvedt, 2011) și a recomandat ca EUFORGEN să urmeze îndeaproape procesul internațional de negociere cu privire la ABS deoarece are implicații potențiale puternice pentru schimbul și utilizarea RGF pentru cercetare și dezvoltare (R & D) în Europa. În 2012, Comitetul director a discutat, de asemenea, textul proiectului pentru un acord obligatoriu din punct de vedere juridic privind pădurile în Europa, elaborat de Comitetul Interguvernamental de Negociere (INC) ca urmare a Conferinței de la Oslo a procesului FOREST EUROPE. Comitetul director a considerat că acest proiect de acord privind pădurile europene ar trebui să facă o referire specifică la conservarea RGF în paragrafele sale legate de biodiversitate și a menționat că acordul ar trebui să promoveze, de asemenea, utilizarea adecvată a resurselor genetice ca parte a gestionării durabile a pădurilor. Ulterior, Comitetul director a elaborat o propunere de redactare pentru a treia sesiune a INC, care a avut loc în 2013. În plus, Comitetul de coordonare a discutat și a făcut schimb de opinii cu privire la dezvoltarea de noi strategii UE forestiere, a noului Regulament al EC privind dezvoltarea rurală și a noului Regulament al EC privind materialul reproducător al plantelor, care au toate implicațiile directe asupra conservării sau utilizării RGF în Europa.

În 2012, Comitetul de coordonare al EUFORGEN a decis să înființeze un grup de lucru care să revizuiască politicile legate de RGF ca urmare a activității anterioare legate de politică. Principalele sarcini ale grupului de lucru au fost de a explora modalități de a promova încorporarea conservării și utilizării resurselor genetice forestiere în programul național forestier și alte politici și strategii relevante și de a face recomandări pentru acțiunile ulterioare la nivel pan-european. Mai exact, Comitetul director a solicitat grupului de lucru:

- Revederea rezultatelor relevante ale rețelei anterioare de gestionare a pădurilor.

- Examinarea impactului Protocolului de la Nagoya și posibila abordare specifică a sectorului ABS asupra politicilor relevante (la nivel național sau european).
- Pregătirea consilierii (posibile opțiuni și acțiuni de sensibilizare) cu privire la RGF pentru factorii de decizie responsabili cu revizuirea sau dezvoltarea programului național forestier.
- Analiza posibilității de implicare a acordurilor obligatorii din punct de vedere juridic (LBA) asupra programului național forestier referitor la RGF.
- Analiza opțiunilor de includere a RGF în documentele de politici europene sau naționale relevante.
- Revizuirea și identificarea politicilor și acordurilor relevante pentru FGR.

Următoarele capitole ale acestui raport prezintă în detaliu constatările și recomandările grupului de lucru.

ACORDURI ȘI ANGAJAMENTE GLOBALE

Convenția privind diversitatea biologică

Convenția privind diversitatea biologică (CBD) a intrat în vigoare la 29 decembrie 1993 și în prezent (august 2015) are 196 de părți. CBD este astfel unul dintre acordurile internaționale care au fost ratificate de aproape toate țările lumii. CBD are trei obiective principale: (1) conservarea diversității biologice; (2) utilizarea durabilă a componentelor diversității biologice; și (3) împărțirea echitabilă a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor genetice. CBD recunoaște că țările au drepturi suverane asupra propriilor resurse biologice și le atribuie responsabilitatea pentru conservarea diversității biologice. De asemenea, îndeamnă țările să utilizeze resursele biologice într-o manieră durabilă și subliniază în mod special importanța resurselor genetice. Țările sunt, de asemenea, îndemnate să intensifice cooperarea tehnică și științifică, formarea și schimbul de informații privind conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice.

CBD își desfășoară activitatea prin intermediul a șapte programe tematice (dintre care una se referă la biodiversitatea pădurilor) și abordând un număr total de 20 de aspecte transversale. Deși unul dintre obiectivele CBD se concentrează în mod specific pe resursele genetice, o mare parte din activitatea CBD din ultimii 20 de ani a vizat aspecte legate de diversitatea biologică la nivel de specie și peisaj. O revizuire realizată de Laikre și colab. (2010) a constatat că au fost întreprinse numeroase acțiuni la nivel național și global pentru a pune în aplicare angajamentele CBD, dar acestea au neglijat în mare măsură diversitatea genetică. Cu toate acestea, în ultimii ani, adică de la negocierea și adoptarea Protocolului de la Nagoya (discutat mai jos), resursele genetice au primit mai multă atenție ca parte a activității CBD. În consecință, este probabil ca CBD să continue să își extindă în continuare atenția asupra resurselor genetice în viitor.

De-a lungul anilor, conferințele părților (COP) la CBD au luat mai multe decizii și recomandări privind diversitatea biologică a pădurilor, iar unele dintre ele au abordat în mod specific diversitatea genetică a pădurilor. COP-6 a adoptat programul extins de lucru privind diversitatea biologică forestieră în 2002. În cadrul obiectivului 1.4 (*Promovarea utilizării durabile a diversității biologice a pădurilor*), programul de activitate încurajează dezvoltarea sistemelor și strategiilor de informare *in situ* și conservarea *ex situ* și utilizarea durabilă a diversității genetice forestiere (Obiectiv 1.4.4). În 2008, COP-9 a cerut părților să "*promoveze și să implementeze gestionarea durabilă a pădurilor și abordarea ecosistemică pentru a menține*

funcțiile biodiversității și funcțiile ecosistemelor forestiere în toate tipurile de păduri, să promoveze restaurarea pădurilor și să minimizeze defrișările și degradarea pădurilor, obiectivele programului de lucru, inclusiv abordarea schimbărilor climatice" (Decizia IX / 5). În plus, COP-9 a invitat părțile, alte guverne și organizații internaționale să "recunoască și să sporească înțelegerea potențialului diversității genetice a pădurilor pentru a aborda schimbările climatice, să mențină rezistența ecosistemelor forestiere și să conducă la descoperirea de noi resurse forestiere lemnoase și nelemnoase".

În 2010, COP-10 a adoptat un plan strategic pentru biodiversitate, inclusiv sarcinile privind biodiversitatea (<https://www.cbd.int/sp/targets/>), pentru perioada 2011-2020 (Decizia X / 2). Acest plan strategic vizează "*îmbunătățirea stării biodiversității prin protejarea ecosistemelor, a speciilor și a diversității genetice*" (obiectivul strategic C). Strategiile de conservare a plantelor cultivate și a animalelor domestice, precum și rudele lor sălbatice (inclusiv alte specii valoroase din punct de vedere socio-economic și cultural, cum ar fi arborii forestieri) vor fi elaborate și puse în aplicare până în 2020 (a se vedea sarcina 13).

Protocolul de la Nagoya

În 2010, COP-10 a adoptat un acord obligatoriu din punct de vedere juridic numit Protocolul de la Nagoya privind accesul la resursele genetice și împărțirea echitabilă a beneficiilor care decurg din utilizarea acestora. Prezentul acord a intrat în vigoare la 12 octombrie 2014. Scopul Protocolului de la Nagoya este de a se asigura că accesul și utilizarea resurselor genetice sunt realizate într-un mod legal și cu acordul prealabil al deținătorilor materialului genetic. Modelele de acces și de acord reciproc (MAT) de a împărtăși beneficiile utilizării materialului genetic ar trebui de asemenea convenite de ambele părți (proprietarii și utilizatorii) înainte de orice formă de exploatare. Protocolul de la Nagoya face ca părțile să fie obligate să pună în aplicare măsuri legislative, administrative sau politice adecvate și să instituie structuri și proceduri administrative operaționale pentru asigurarea accesului la resursele genetice și pentru stabilirea unor condiții de împărțire a beneficiilor.

Protocolul de la Nagoya are un domeniu larg de aplicare și acoperă toate formele de material genetic (adică plante, animale și microorganisme) plus orice derivate biochimice produse de acest material. Arborii sunt de asemenea incluși în domeniul de aplicare al protocolului, dar în timpul procesului de negociere nu a fost posibil să se ia în considerare nici un caracter specific al arborilor forestieri și nici să se ia în considerare nici un aranjament specific pentru sectorul forestier. Termenul de "utilizare a resurselor genetice" este definit destul

de restrâns în Protocolul de la Nagoya, adică "să desfășoare activități de cercetare și dezvoltare privind compoziția genetică și / sau biochimică a resurselor genetice, inclusiv prin aplicarea biotehnologiei" (CBD, 2011). Prin urmare, protocolul nu impune nici un aranjament ABS pentru utilizarea resurselor genetice în scopuri de producție, cum ar fi cumpărarea de semințe și răsaduri în creștere în scopuri forestiere. Protocolul de la Nagoya va avea implicare asupra cercetării de proveniență și asupra creșterii pădurilor, dar acestea sunt dificil de analizat la această etapă, deoarece multe țări sunt încă în proces de stabilire a sistemelor naționale de reglementare ABS. Cu toate acestea, se preconizează că Protocolul de la Nagoya va spori costurile de tranzacționare și munca administrativă și va complica utilizarea și transferul germoplasmei arborilor pentru cercetare și dezvoltare în sectorul forestier (de exemplu Koskela et al., 2014).

Uniunea Europeană (UE), parte la CBD, a adoptat Protocolul de la Nagoya și, în octombrie 2012, Comisia Europeană a prezentat o propunere de regulament ABS pentru punerea în aplicare a elementelor obligatorii ale Protocolului de la Nagoya pentru UE. În aprilie 2014, Parlamentul European și Consiliul au adoptat un regulament ((UE) nr. 511/2014) privind ABS care stabilește norme minime, care reglementează respectarea resurselor genetice în conformitate cu Protocolul de la Nagoya. Regulamentul a intrat în vigoare la 9 iunie 2014 și se aplică de la data intrării în vigoare a Protocolului de la Nagoya (12 octombrie 2014). Acest regulament recunoaște că statele membre exercită drepturi suverane asupra resurselor genetice din jurisdicția lor, dar că transferul resurselor genetice (sau al cunoștințelor tradiționale legate de resursele genetice deținute de comunitățile indigene sau locale) trebuie să fie guvernat de un set comun de reguli. În mod ideal, mecanismul de asigurare a partajării echitabile și echitabile a beneficiilor și asigurarea posesiei legale este specificat printr-un certificat de conformitate recunoscut la nivel internațional. Dacă acesta nu este disponibil, sunt necesare informații și documentații suplimentare pentru a se conforma regulamentului. Această documentație (sau un certificat) trebuie păstrată timp de 20 de ani după terminarea perioadei de utilizare. Pentru a stabili noi studii de proveniență, aceasta înseamnă o muncă administrativă suplimentară și un proces foarte lung de colectare și menținere a documentelor și acordurilor necesare privind accesul la RGF și utilizarea acestuia.

Pentru culturile agricole prezente în anexa 1 al Tratatului internațional privind resursele vegetale genetice pentru alimentație și agricultură (ITPGRFA), există deja o procedură multilaterală pentru tratarea ABS care este compatibilă cu Protocolul de la Nagoya. Prin urmare, acordul standard de transfer al materialelor (MTA) elaborat pentru ITPGRFA va fi recunoscut în UE ca un certificat de conformitate acceptabil și este probabil că acest acord va deveni, de asemenea, acordul standard în cadrul UE pentru speciile care nu fac parte din anexa 1. Sperăm că

acest lucru v-a reduce birocrăția pentru acele state membre care au semnat deja ITPGRFA. Cu toate acestea, CE intenționează să creeze un registru central bazat pe internet, iar fiecare stat membru va fi obligat să furnizeze informații în acest registru. Mai mult, UE a propus ca toți beneficiarii finanțării cercetării implicați în utilizarea resurselor genetice să trebuiască să demonstreze sârguință necesară în ceea ce privește obligațiile care le revin în temeiul Protocolului de la Nagoya și al regulamentului UE.

- Punerea în aplicare a Protocolului de la Nagoya ar putea aduce următoarele oportunități și beneficii pentru EUFORGEN și membrii săi:
- Ca parte a regulamentului, UE constată că vor fi necesare eforturi mai mari pentru a promova și a încuraja conștientizarea Protocolului de la Nagoya și punerea sa în aplicare. Aceasta ar reprezenta, de asemenea, o oportunitate de a crește gradul de conștientizare cu privire la RGF în general și pot fi disponibile mai multe fonduri pentru a susține această activitate.
- Există un potențial rol tehnic pe care EUFORGEN îl poate juca pentru a ajuta țările europene și UE să pună în aplicare Protocolul de la Nagoya și să adune experiențe și lecții înrudite din diferite țări.
- Regulamentul va necesita o documentație concretă care ar trebui să fie efectuată de mai multe organizații naționale. Acesta este un factor important, în special pentru studiile pe termen lung, deoarece detaliile proveniențelor sau originilor pot fi pierdute de managerul de probă de-a lungul timpului. Importanța sporită a materialelor documentate în mod clar v-a contribui, de asemenea, la reducerea șanselor de utilizare a unor materiale necorespunzătoare în studiile noi.
- Utilizarea unui singur MTA comun v-a crește claritatea juridică între furnizori și utilizatori atunci când RGF este transferat pentru cercetare și dezvoltare.

În plus, comunitatea EUFORGEN ar putea juca un rol în discuțiile ulterioare cu privire la cele mai bune practici pentru a sprijini punerea în aplicare a Protocolului de la Nagoya în Europa și la eventualele acorduri ABS specifice sectorului. Unele provocări pentru utilizatorii RGF pentru cercetare și dezvoltare sunt menționate mai jos.

Nu există nicio îndoială că v-a fi nevoie de mai mult timp pentru a completa formularele și pentru a vă asigura că acordurile sunt semnate și arhivate. Toate proiectele viitoare care implică procese internaționale de teren vor trebui să includă acest element în planurile lor de lucru.

Până la funcționarea sistemelor naționale de reglementare ABS, vor exista incertitudini cu privire la modul în care fiecare țară va răspunde și dacă vor utiliza acordul de transfer al materialelor ITPGRFA sau dacă vor elabora un șablon național.

Cerința pentru utilizatorii RGF de a ține evidența timp de 20 de ani de la sfârșitul perioadei de utilizare ar putea fi foarte oneroasă și suficientă pentru experimentele forestiere.

Timpul forestier este mai lung decât în alte sectoare, și acest lucru se aplică și cercetării și dezvoltării pe RGF. În timpul studiilor de proveniență pe termen lung, există o probabilitate crescândă de a înceta să existe organizațiile enumerate în MTA inițială sau că persoanele implicate în stabilirea studiilor se vor pensiona sau vor muri. Nu este clar în niciunul din regulamentele sau MTA modul în care obligațiile sunt transmise succesorilor sau posibilelor noi organizații.

Planul global de acțiune pentru conservarea, utilizarea durabilă și dezvoltarea resurselor genetice forestiere

În iunie 2013, Conferința FAO a adoptat Planul global de acțiune pentru conservarea, utilizarea durabilă și dezvoltarea resurselor genetice forestiere (GPA-FGR). GPA-FGR a fost elaborată în paralel cu finalizarea primului raport al Statelor Mondiale privind resursele genetice forestiere (SoW-FGR) și pe baza informațiilor obținute din rapoartele de țară și opt consultări regionale organizate în 2012. Prioritățile Proiectului strategic au fost revizuite de cea de-a doua reuniune a Grupului de lucru tehnic Interguvernamental al FAO privind RGF în ianuarie 2013. Ulterior, Comisia FAO privind Resursele Genetice pentru Alimentație și Agricultură (CGRFA) a revizuit și revăzut prioritățile proiectelor strategice în aprilie 2013 și le-a convenit ca GPA-FGR (rezumat în anexa 1 la prezentul raport).

GPA-FGR identifică prioritățile strategice pentru acțiunile de conservare, durabile utilizarea și dezvoltarea RGF la nivel internațional, regional și național. Prioritățile strategice se bazează pe ipoteza că țările au drepturi suverane asupra resurselor lor naturale și că este necesară o cooperare internațională substanțială pentru o gestionare eficientă a RGF. GPA-FGR este un document fără caracter obligatoriu, dar este profund legat de rapoartele naționale periodice privind starea RGF, monitorizate prin intermediul unor indicatori specifici. În cadrul GPA-FGR, prioritatea relativă a diferitelor priorități strategice variază în funcție de țări și regiuni.

În GPA-FGR, un total de 27 de priorități strategice (SP) sunt grupate în patru domenii prioritare:

- îmbunătățirea disponibilității informațiilor despre RGF și accesul la acestea;
- conservarea RGF (*in situ* și *ex situ*);
- utilizarea durabilă, dezvoltarea și managementul RGF; și
- politici, instituții și consolidarea capacităților.

În plus, prioritățile sunt clasificate la nivel internațional, regional și național, în funcție de nivelul la care ar trebui să se desfășoare acțiunea propusă.

În general, prioritățile la nivel internațional sunt responsabilitatea organizațiilor internaționale, cum ar fi FAO, dar poate exista și rolul eforturilor regionale care contribuie la atingerea obiectivelor globale. Într-adevăr, unele priorități la nivel internațional au fost deja implementate la nivel regional în Europa. EUFORGEN, de exemplu, prin proiectul European de informare privind resursele genetice forestiere (EUFGIS) finanțat de UE (2007-2011), a dezvoltat cerințe pan-europene minime pentru unitățile dinamice de conservare a arborilor forestieri. Aceste cerințe minime contribuie la SP-3 (dezvoltarea de standarde tehnice internaționale și protocoale pentru inventarele RGF, caracterizarea și monitorizarea tendințelor și riscurilor). Printre prioritățile la nivel internațional, o prioritate se axează pe dezvoltarea și promovarea rețelelor și colaborării între țările în cauză, pentru a combate speciile invazive (animale, plante și microorganisme) care afectează RGF. Această prioritate este, de asemenea, relevantă în mod clar pentru Europa și, chiar dacă nu corespunde exact obiectivelor și expertizei principale ale EUFORGEN, ar trebui să se analizeze ce fel de rol ar putea avea EUFORGEN în această activitate.

Prioritățile la nivel regional sunt în mod clar interesante pentru Europa. Cele trei priorități la nivel regional sunt:

- să dezvolte și să implementeze strategii regionale de conservare *in situ* și să promoveze crearea de rețele și colaborare ecologică (SP-11);
- să promoveze și să aplice mecanisme pentru schimbul de germoplasmă la nivel regional pentru a sprijini activitățile de cercetare și dezvoltare, în acord cu convențiile internaționale (SP-23); și
- să consolideze cooperarea regională și internațională pentru a sprijini educația, diseminarea cunoștințelor, cercetarea și conservarea și gestionarea durabilă a FGR (SP-24).

Dezvoltarea strategiilor regionale de conservare *in situ* (SP-11) a reprezentat o activitate cheie pentru EUFORGEN de la înființarea programului. Lucrările continuă și punerea în aplicare a strategiilor de conservare ce trebuie păstrată pe ordinea de zi, dar până acum colaborarea regională este atât de bine stabilită încât elementul de dezvoltare a strategiei nu mai este prima prioritate pentru Europa. În ceea ce privește schimbul de germoplasmă (SP-23), diferite structuri din Europa promovează toate tipurile de schimb de germoplasmă pentru cercetare și dezvoltare, iar în diverse cazuri EUFORGEN a oferit și poate oferi în continuare un suport de fundal valabil. Procesul de punere în aplicare a Protocolului de la Nagoya privind ABS, așa cum este descris mai devreme, trebuie urmat cu atenție de sectorul forestier. În acest sens, EUFORGEN poate avea un rol important ca facilitator în transferul germoplasmei pentru stabilirea unor noi studii internaționale de proveniență și testarea viitoarelor politici de adaptare a pădurilor în ceea ce privește schimbările climatice. Consolidarea cooperării regionale și internaționale (SP-24) a fost una dintre principalele activități ale EUFORGEN pe toată durata existenței sale, în special în domeniul conservării, gestionării durabile a pădurilor și diseminării cunoștințelor.

Importanța priorităților strategice la nivel național diferă în rândul țărilor europene. Prioritățile legate de popoarele indigene și de cunoștințele lor tradiționale (SP-2, SP-22), de exemplu, sunt importante, dar valabile doar pentru câteva țări europene și, prin urmare, nu trebuie considerate drept prioritate EUFORGEN. Necesitatea unei educații mai largi asupra FGR a fost recunoscută în multe țări europene (SP-21), dar cerințele specifice variază între țări. De asemenea, trebuie amintit faptul că, la nivel mondial, această prioritate se adresează țărilor în curs de dezvoltare mai degrabă decât Europei.

Prioritatea de a stabili și consolida evaluarea, caracterizarea RGF la nivel național și sistemele de monitorizare (SP-1) au fost deja identificate ca o acțiune importantă la nivel European, iar EUFORGEN a inițiat lucrări preliminare privind dezvoltarea metodelor de monitorizare genetică. Un grup de lucru privind monitorizarea genetică a scris o analiză amplă privind posibilele abordări (Aravanopoulos et al., 2015). În cadrul comunității EUFORGEN există un interes sporit pentru dezvoltarea unui sistem de monitorizare genetică, însă un obstacol principal pare a fi găsirea de resurse financiare pentru implementarea unei astfel de activități de monitorizare pe termen lung. Cu toate acestea, sa subliniat că, chiar fără o schemă de finanțare pe termen lung, este extrem de important să se înceapă colectarea de date de bază care să poată fi utilizate în viitor ca referință pentru evaluarea efectului schimbărilor climatice asupra resurselor genetice.

Printre prioritățile privind conservarea *in situ* și *ex situ* la nivel național, cea privind gestionarea populațiilor marginale (SP-7) este relevantă atât pentru țările din nordul, cât și pentru

cele din sudul Europei, și este deosebit de importantă pentru țările mediteraneene în contextul schimbărilor climatice. Prioritatea privind sprijinirea adaptării la schimbările climatice și atenuarea acestora prin gestionarea și utilizarea adecvată a RGF (SP-14) este evident importantă pentru întregul sector forestier european. EUFORGEN urmărește, de asemenea, evoluțiile în pregătirea strategiei UE de adaptare la schimbările climatice și poate ajuta țările să acorde atenția cuvenită rolului RGF în strategiile naționale de adaptare (a se vedea capitolul 3). Prioritatea strategică privind dezvoltarea strategiilor naționale pentru conservarea *in situ* și *ex situ* și utilizarea durabilă (SP-18) a fost, de asemenea, pe ordinea de zi de la începutul EUFORGEN. Majoritatea țărilor europene au elaborat deja strategii naționale RGF, iar o sarcină mai urgentă este actualizarea acestor strategii, precum și identificarea necesităților de conservare și gestionare și integrarea acestora în politici mai ample (SP-19), după cum vom discuta în capitolul 5.

Franța oferă un exemplu de implementare la nivel național a GPA-FGR. Țara a decis să adauge în noua sa lege privind pădurile din 2014 următoarele aspecte:

- recunoașterea conservării FGR ca o politică prioritară de interes public; și
- integrarea unui capitol specific privind RGF, care include patru componente ale politicii naționale în domeniul FSC (adică inventariere, conservare, selecție și utilizare (inclusiv comerțul cu FRM și R & D) în conformitate cu Protocolul de la Nagoya.

După publicarea legii în octombrie 2014, Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor din Franța a fost mandatat, prin autoritate legislativă și de reglementare, să întreprindă următoarele acțiuni asupra RGF:

- Inventarierea: actualizează în mod regulat raportul național pentru actualizarea SoW-FGR al FAO și lista națională a speciilor forestiere (în prezent circa 2 700 de specii de arbori, inclusiv teritoriile franceze de peste mări).
- Conservarea: aprobarea periodică a unităților de conservare *in situ* și *ex situ* de interes național.
- Selecția: aprobarea materialului de bază în registrul național al speciilor forestiere în conformitate cu Directiva CE 99/105.
- Utilizarea: să reglementeze comerțul cu FRM și să elaboreze recomandări naționale bazate pe specii pentru utilizarea durabilă a FRM (inclusiv adaptarea RGF la schimbările climatice) și reguli pentru a se conforma Protocolului de la Nagoya atunci când se utilizează RGF pentru cercetare și dezvoltare.

În decembrie 2013, în cadrul celei de-a 9-a ședințe, care a avut loc la Tallinn, Estonia, Comitetul director al EUFORGEN a discutat despre GPA-FGR și despre prioritățile sale strategice. Comitetul de coordonare a decis că EUFORGEN va contribui la punerea în aplicare a GPA-FGR, în special a priorităților sale la nivel regional, în Europa.

INIȚIATIVE EUROPENE

FOREST EUROPE

FOREST EUROPE (mai devreme Conferința Ministerială privind protecția pădurilor în Europa - MCPFE) este procesul politic pan-european la nivel înalt pentru păduri și silvicultură. Din 1990, FOREST EUROPE a promovat protecția și gestionarea durabilă a pădurilor în cele patruzeci și șase de state membre ale acesteia și în Uniunea Europeană. Lucrarea a condus la recomandări, orientări, criterii și indicatori pentru gestionarea durabilă a pădurilor. FOREST EUROPE a contribuit în mod semnificativ la implementarea managementului durabil al pădurilor și a definit conceptul ca "gestionarea și utilizarea pădurilor și terenurilor forestiere într-un mod și într-un ritm care să-și mențină biodiversitatea, productivitatea, capacitatea de regenerare, vitalitatea și potențialul lor de a-și îndeplini, în prezent și în viitor, funcțiile ecologice, economice și sociale relevante, la nivel local, național și global, și care nu dăunează altor ecosisteme".

Din 1990, procesul FOREST EUROPE a convocat șapte conferințe ministeriale. Întâlnirile la nivel de experți FOREST EUROPE au caracter decizional, și constituie întâlniri între conferințele ministeriale, la care au participat reprezentanți ai țărilor membre, precum și observatori. Reprezentanții FOREST EUROPE și experții desemnați participă la grupuri de lucru, seminare, ateliere și alte întâlniri pe teme specifice de natură științifică, tehnică sau politică. Bioversity International este una dintre organizațiile de observatori pentru FOREST EUROPE.

RGF se aflau pe agenda primei conferințe ministeriale FOREST EUROPE, care a adoptat Rezoluția S2 (Conservarea resurselor genetice forestiere) de la Strasbourg. Alte conferințe ministeriale ulterioare au abordat, de asemenea, importanța RGF. Rezoluția V4 (conservarea și ameliorarea diversității biologice a pădurilor în Europa, 2003) a cerut țărilor europene să "promoveze conservarea resurselor genetice forestiere ca parte integrantă a managementului durabil al pădurilor și să continue colaborarea pan-europeană în acest domeniu", reafirmând importanța lucrărilor începute la nivel național și pan-european după Conferința de la Strasbourg.

Rolul EUFORGEN ca instrument funcțional al cooperării internaționale a fost recunoscut de cea de-a șaptea Conferință ministerială a FOREST EUROPE din 2015, cu Rezoluția Madrid M2 (Protecția pădurilor într-un mediu în schimbare), în cadrul căreia reprezentanții Semnatarilor FOREST EUROPE s-au angajat în:

"Continuarea colaborării paneuropene asupra resurselor genetice forestiere prin intermediul Programului european al resurselor genetice forestiere (EUFORGEN)".

Aceeași rezoluție M2 a încurajat țările să promoveze implementarea la nivel național a strategiilor și liniilor directoare pentru conservarea dinamică și utilizarea adecvată a resurselor genetice forestiere în contextul schimbărilor climatice, ceea ce reprezintă o recunoaștere importantă a activității programului EUFORGEN din ultimul deceniu.

Setul pan-european de criterii și indicatori pentru gestionarea durabilă a pădurilor includ, de asemenea, un indicator privind resursele genetice. Sub titlul "Întreținerea, conservarea și ameliorarea adecvată a diversității biologice în păduri " Ecosisteme ", Indicatorul 4.6 se axează pe "Spațiul gestionat pentru conservarea și utilizarea resurselor genetice ale arborilor forestieri (conservarea genelor *in situ* și *ex situ*) și zona administrată pentru producția de semințe ". Datele și indicatorii sunt colectate de EUFORGEN din diferite țări și prezentate pentru pregătirea raportului privind pădurile din Europa, care oferă o descriere cuprinzătoare a stării și tendințelor în domeniul pădurilor și gestionării pădurilor în Europa. Un total de 38 de țări au furnizat datele din 2015 privind acest indicator (sau o parte a acestuia) către Secretariatul EUFORGEN. În 38 de țări, 501 567 ha de păduri au fost gestionate pentru conservarea genelor *in situ* în 2015 (FOREST EUROPE, 2015). Suprafața totală pentru conservarea genelor *ex situ* a fost de 11 553 ha în 37 de țări, iar suprafața totală gestionată pentru producția de semințe a fost de 1 027 434 ha în 398 de țări. Pentru acest indicator au fost raportate 145 specii de arbori, dar un grup de cinci specii importante (*Abies alba*, *Fagus sylvatica*, *Picea abies*, *Pinus sylvestris* și *Pinus pinaster*) a reprezentat 55% din totalul suprafețelor gestionate pentru conservarea *in situ*.

Proiect de text pentru un acord obligatoriu din punct de vedere juridic privind pădurile în Europa

Procesul de negociere a unui posibil acord obligatoriu din punct de vedere juridic privind pădurile din Europa a fost inițiat de Conferința ministerială FOREST EUROPE desfășurată la Oslo, Norvegia, în iunie 2011. Conferința a adoptat Mandatul de la Oslo, în care semnatarii FOREST EUROPE au convenit asupra regulilor Pentru procesul de negociere și a decis să înființeze un Comitet Interguvernamental de Negociere (INC) pentru LBA. Ulterior, negocierile LBA au devenit un proces politic paralel cu FOREST EUROPE.

INC a fost solicitat de miniștrii responsabili în ceea ce privește pădurile, să-și finalizeze activitatea până la 30 iunie 2013. Deoarece cea de-a patra și ultima sesiune a INC, organizată la Varșovia, Polonia, în iunie 2013, nu a putut să acorde atenție asupra tuturor problemelor deschise și pentru a ajunge la un acord final, a avut loc o reuniune INC-4 la Geneva, Elveția, în noiembrie 2013, cu scopul finalizării procesului. Din păcate, reluarea sesiunii INC-4 nu a reușit să ajungă la un acord cu privire la negocierea textului de proiect. Problemele rămase în textul proiectului

LBA sunt, în principal, administrative și organizaționale. Din păcate, țările nu au ajuns la un acord cu privire la textul final.

În octombrie 2015, la Conferința Ministerială extraordinară FOREST EUROPE, miniștrii au recunoscut activitatea INC și rezultatele acesteia și, recunoscând efortul mare investit în negocieri, au convenit că textul proiectului de negociere ar trebui să servească drept bază pentru considerentele viitoare privind o LBA privind pădurile din Europa. Miniștrii s-au angajat, de asemenea, să exploreze posibilele modalități de a găsi un fundament comun în cel mai apropiat acord cu caracter juridic până în 2020.

RGF nu sunt menționate explicit în textul proiectului LBA. Cu toate acestea, resursele genetice sunt incluse sub termenul "biodiversitatea pădurilor la toate nivelurile", așa cum este definit de CBD (adică acoperind diversitatea în specii, între specii și ecosisteme). Articolul 8a din proiectul LBA constituie, prin urmare, cel mai relevant alineat din text:

"Părțile trebuie să dispună sau să adopte măsuri legislative, administrative sau de altă natură pentru protejarea, restabilirea și, după caz, creșterea biodiversității forestiere la toate nivelurile prin integrarea efectivă și eficientă în gestionarea durabilă a pădurilor cu scopul de a opri pierderea biodiversității și de a contribui la reducerea degradării pădurilor. "

Bioversity International (în rolul său de secretariat EUFORGEN) a fost, de asemenea, un observator al INC și a prezentat propunerea de formulare (elaborată de Comitetul de coordonare EUFORGEN) pentru includerea aspectelor genetice în textul LBA în sesiunea INC-3 în 2013. Rezultatul unor discuții ample privind problemele legate de biodiversitate, INC a decis să utilizeze termenul "biodiversitatea forestieră la toate nivelurile" pentru a menține textul cât mai general și mai scurt posibil. Alegerea utilizării acestui termen în text ar putea fi considerată un dezavantaj pentru resursele genetice, dând impresia că resursele genetice forestiere sunt mai puțin importante decât alte niveluri ale biodiversității forestiere. Cu toate acestea, deoarece unul dintre obiectivele unei LBA privind pădurile din Europa a fost întărirea și consolidarea punerii în aplicare a rezoluțiilor anterioare ale FOREST EUROPE, posibilele LBA au potențialul de a consolida în viitor activitatea națională și pan-europeană în curs de desfășurare cu privire la RGF.

Este important să rețineți că rezoluțiile FOREST EUROPE privind resursele genetice (vezi secțiunea anterioară) și implementarea lor susțin în mod direct și implementarea eventualei LBA în viitor. În plus, în ceea ce privește LBA în sine, există câteva articole și aspecte convenite în text, în care gestionarea adecvată a resurselor genetice va juca un rol important în punerea în aplicare a acordului, cum ar fi "Resursele forestiere și contribuția acestora la ciclurile globale de

carbon" "Sănătatea și vitalitatea pădurilor". În concluzie, proiectul LBA sprijină activitatea națională și paneuropeană în curs de desfășurare în domeniul RGF, deși termenul "resurse genetice" nu este menționat explicit în text. Cu toate acestea, acest proiect de LBA pare a fi departe de a fi semnat și aplicat.

Strategia UE pentru păduri

Strategia forestieră a UE pentru păduri și sectorul forestier (pentru perioada 2014-2020) a fost aprobată de reuniunea Consiliului Agricultură și Pescuit al UE (AGRI) din 19 mai 2014. Consiliul de Miniștri a invitat Comisia Europeană și statele membre să pună în aplicare strategia forestieră a UE și viitorul plan de punere în aplicare în cadrul competențelor lor respective, în conformitate cu politicile și strategiile relevante ale UE și ale statelor membre și să acorde o atenție deosebită implicării părților interesate.

Miniștrii au subliniat importanța sectorului forestier pentru UE și rolul crucial al pădurilor pentru a face posibilă transformarea structurală a societății către o economie bio-bazată. Aceștia au subliniat, de asemenea, că, deși UE are o varietate de politici în domeniul pădurilor, tratatul privind funcționarea Uniunii Europene nu face nicio referire la o politică comună a pădurilor UE și, prin urmare, responsabilitatea pentru păduri se află în interiorul statelor membre. Cu toate acestea, sectorul forestier este afectat de un număr din ce în ce mai mare de inițiative politice ale UE, cum ar fi cele referitoare la energie, climă, dezvoltare rurală, biodiversitate, cercetare, comerț și material de reproducere. Contribuția sectorului forestier la pregătirea acestor inițiative trebuie consolidată. Miniștrii au recunoscut că Strategia forestieră a UE va spori coordonarea și va facilita coerența politicilor legate de păduri și va permite crearea de sinergii cu alte sectoare care influențează gestionarea pădurilor. Miniștrii au recunoscut că Strategia forestieră a UE va spori coordonarea și va facilita coerența între politicile în domeniul forestier. Această nouă strategie va crea sinergii cu alte sectoare care influențează gestionarea pădurilor.

La RGF, Strategia forestieră subliniază că:

"Accentul trebuie pus mai mult pe prevenirea impactului negativ asupra pădurilor, mai degrabă decât asupra atenuării și restaurării daunelor, iar pentru ca pădurile să poată reacționa la viitoarele amenințări și tendințe, diversitatea genetică trebuie să fie îmbunătățită și să fie protejate resursele genetice".

Strategia de asemenea subliniază că:

"Statele membre ale UE ar trebui să consolideze conservarea FGR (diversitatea speciilor de arbori) și diversitatea în cadrul speciilor și în cadrul populațiilor."

EC consideră că:

"... fondurile de dezvoltare rurală ar trebui utilizate pentru a sprijini implementarea unei gestionări durabile a pădurilor. Statele membre ar trebui să utilizeze oportunitățile oferite în noul Regulament de dezvoltare rurală și să acorde prioritate investițiilor în modernizarea tehnologiilor forestiere, optimizând contribuția sectorului la bio-economie, îmbunătățirea potențialului ecologic al resurselor ecologice și de atenuare a ecosistemelor forestiere, atingerea obiectivelor privind natura și biodiversitatea, adaptarea la schimbările climatice, conservarea resurselor genetice, protecția pădurilor și a informațiilor și crearea de noi sisteme forestiere și agro-forestiere".

EUFORGEN nu este menționat în mod specific în strategie ca un instrument de coordonare a activității RGF în Europa. În consecință, este de competența statelor membre să decidă mai târziu ce rol își dorește ca EUFORGEN să joace în implementarea noii strategii forestiere a UE. CE ar trebui să ia în considerare aderarea la cea de-a cincea fază a EUFORGEN (2015-2019) pentru a ajuta statele membre să atingă obiectivele Strategiei UE privind pădurile legate de RGF și să contribuie la punerea în aplicare a Rezoluției 2 de la Strasbourg.

Programul de dezvoltare rurală

Programul de dezvoltare rurală (RDP) este un document comun elaborat de statele membre ale UE și de Comisia Europeană care prezintă măsurile eligibile care pot fi finanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR). RDP reflectă prioritățile naționale definite de statele membre sau de regiuni. Dezvoltarea rurală face parte integrantă din politica agricolă comună (PAC) a UE. Pe lângă dezvoltarea rurală, PAC guvernează, de asemenea, plățile directe, organizarea comună a piețelor agricole și aranjamentele comune pentru finanțarea, gestionarea și monitorizarea acestei politici. Planurile de dezvoltare rurală ale statelor membre sunt implementate printr-un set de măsuri de dezvoltare rurală care vizează ameliorarea aspectelor structurale în agricultură, silvicultură, industria alimentară și în zonele rurale în general. Planurile de dezvoltare rurală urmăresc, de asemenea, să răspundă nevoilor de îmbunătățire a competitivității sectorului agricol (inclusiv silvicultura).

La 17 decembrie 2013, Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și a Consiliului privind sprijinul acordat dezvoltării rurale de către FEADR. Articolul 34 din regulamentul (Serviciul forestier privind mediul și clima și conservarea pădurilor, paragraful 4)

prevede că "se pot acorda sprijin entităților publice și private pentru conservarea și promovarea RGF pentru operațiuni care nu sunt acoperite de paragrafele 1, 2 și 3". În conformitate cu preambulul (22) și cu articolul 59, se așteaptă ca statele membre să cheltuiască cel puțin 30% din contribuția totală a FEADR la fiecare PDR privind atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, precum și problemele de mediu, deși acest lucru se aplică numai contribuțiilor la articolele 17, 21, 28, 29 și 30.

Pentru a asigura utilizarea eficientă a bugetului FEADR, CE este împuternicită să adopte acte delegate privind tipurile de operațiuni eligibile pentru sprijin în temeiul articolului 34 alineatul (4) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013. Un astfel de act delegat (de exemplu, regulamentul Comisiei) nu a fost încă emis, însă au fost pregătite mai multe fișe de măsuri pentru actul delegat, inclusiv fișa privind "Mediul forestier, clima și conservarea pădurilor" pentru mărimea 15, care include conservarea RGF cu referire la articolul 34.

Regulamentul definește un set de măsuri eligibile, în timp ce statele membre pot decide acele măsuri pe care le vor pune în aplicare pentru a îndeplini nevoile identificate împreună cu Strategia Europa 2020 și documentele strategice naționale. Prin urmare, fiecare stat poate decide pentru ce măsuri va solicita finanțare din FEADR în perioada 2014-2020. Măsurile privind RGF reprezintă un domeniu nou, care poate fi considerat de unele state membre ca fiind unul marginal și nu merită să fie inclus în PNDR.

Cu toate acestea, este important ca măsurile privind RGF să fie elaborate în baza articolului 34 și încorporate în programele de dezvoltare rurală. Departamentele forestiere din cadrul ministerelor naționale (sau guvernele regionale din țările respective) ar trebui să pregătească măsuri forestiere pentru PDR și, de asemenea, să convingă organismele naționale de coordonare că măsurile forestiere sunt necesare și indispensabile. De asemenea, acestea ar trebui să sublinieze că programele de dezvoltare rurală au fost identificate ca un instrument de finanțare pentru punerea în aplicare a Strategiei forestiere a UE și a Strategiei UE de adaptare la schimbările climatice.

Prioritatea 4 a Strategiei UE privind pădurile (Protejarea pădurilor și consolidarea serviciilor ecosistemice) constată că "*Pentru ca pădurile să poată reacționa la amenințări și tendințe viitoare, diversitatea genetică trebuie să fie îmbunătățită și să fie protejate resursele genetice periclitate*". Acesta încurajează, de asemenea, statele membre să consolideze conservarea diversității speciilor de arbori, precum și diversitatea în cadrul speciilor și în cadrul populațiilor. Strategia forestieră concluzionează că PDR v-a fi unul dintre instrumentele

principale pentru obținerea resurselor financiare pentru activitatea națională pe RGF și că este de așteptat cofinanțarea națională în acest scop.

Strategia UE de adaptare a la schimbările climatice a fost adoptată în aprilie 2014. În prezent, statele membre își pregătesc strategiile naționale de adaptare (în general coordonate de ministerul mediului, dar lucrările detaliate pot fi realizate în fiecare minister tehnic, sectorial). Aceste strategii ar trebui finalizate în 2015, iar punerea lor în aplicare se va baza în mare măsură pe programele operaționale ale sectorului de mediu.

În același timp, această strategie ar trebui, de asemenea, să fie considerată drept una dintre politicile de bază pentru programele de dezvoltare rurală din statele membre și din regiuni. Atunci când programele de dezvoltare rurală propuse de statele membre și de regiuni sunt revizuite de Comisie, contribuția acestora la obiectivele strategiei de adaptare va fi, de asemenea, luată în considerare. Cu toate acestea, Strategia de adaptare nu menționează în mod explicit conservarea resurselor genetice.

Următoarea listă oferă măsuri potențiale de conservare a RGF și acțiuni care au fost discutate în contextul dezvoltării programelor naționale de dezvoltare rurală în unele țări:

- Republica Cehă: țara v-a pune în aplicare plăți pe bază de contract pentru acțiuni în cadrul resurselor genetice forestiere, ca parte a planului său de dezvoltare rurală. Legea privind materialul forestier de reproducere a fost modificată prin adăugarea unui capitol privind stabilirea Programului național pentru resursele genetice forestiere. Aceasta v-a sprijini măsurile ex situ care nu sunt incluse în PDR.
- Danemarca: conservarea livezilor multi-clonale pentru speciile arbustive (de exemplu, *Malus sylvestris*) (conservarea genelor *ex situ* combinate și producția de semințe).
- Grecia: Sprijinul este planificat pentru rețeaua *in situ* ca o inițiativă pilot. Discuții privind măsurile *ex situ* au fost în curs de desfășurare (înființarea unei bănci naționale forestiere de gene).
- Ungaria: zone tampon pentru resursele genetice forestiere; modificarea compoziției speciilor de arbori și structura arboretelor; îmbunătățirea regenerării naturale; stabilirea colecțiilor clonale; și, ca parte a programului Natura 2000, o serie de proprietari de teren au primit sprijin financiar pentru gestionarea specială sau modificată a pădurilor.

- Slovacia: sprijinul financiar pentru conservarea și promovarea RGF v-a fi acordat pe hectar pentru acțiuni specifice în rezervele de gene forestiere. Aproximativ 3.5 milioane de euro sunt destinate în acest scop prin contracte de 5 ani cu proprietarii de păduri.

Se vor favoriza rezervele de gene forestiere, speciile prioritare de arbori și proprietarii privați. Sprijinirea măsurilor *ex situ*, cum ar fi conservarea sau livezile de semințe, nu a fost acceptată în RDP propusă.

Directivele Comisiei europene privind materialul de reproducere a plantelor

Comisia Europeană (DG SANCO) a propus, în mai 2013, includerea într-o singură reglementare comună a celor 12 directive existente privind materialul reproducător al plantelor, inclusiv Directiva Comisiei Europene 99/105 privind materialul forestier de reproducere. De asemenea, s-a propus includerea controlului FRM într-un regulament privind controalele oficiale pentru alimente, hrana pentru animale, bunăstarea animalelor, produsele fitosanitare, sănătatea plantelor și materialul reproducător al plantelor.

Cu toate acestea, la 13 ianuarie 2014, o reuniune a Consiliului UE a cerut, cu majoritate calificată, Președinției UE să elimine FRM din propunerea Comisiei Europene privind materialul de reproducere al plantelor. Această solicitare a fost confirmată de un grup de lucru al Consiliului la 12 mai 2014. În consecință, se așteaptă ca Comisia europeană să modifice propunerea sa anterioară și să lase FRM să se retragă dintr-o nouă lege privind semințele. Ca urmare, directiva UE 99/105 v-a rămâne o directivă specifică forestieră.

Cu toate acestea, este încă probabil ca partea "controlului" din noua lege a semințelor și Directiva 1999/105 privind FRM să fie introdusă în Regulamentul 882/2004 privind "controalele oficiale efectuate pentru a asigura conformitatea cu legislația privind hrana pentru animale și alimente și cu dispoziții privind sănătatea animală și bunăstarea animalelor (controale oficiale)". Noile norme de control urmează abordările bazate pe riscuri pentru securitatea alimentară și introduc o recuperare completă a costurilor de control în toate sectoarele, inclusiv FRM. Statele membre trebuie într-adevăr să se asigure că sunt disponibile resurse financiare adecvate pentru toate activitățile de control.

Regulamentul de control intenționează să creeze, pe lângă autoritățile naționale competente, și organele de legătură ca noi facilități care vor fi responsabile pentru asistența administrativă și cooperarea dintre statele membre. În plus, noul regulament ar necesita raportarea completă, inclusiv planurile naționale de control multianuale care vor fi prezentate

către Comisia Europeană. De asemenea, regulamentul privind controlul propune înființarea de laboratoare de referință și de centre de referință europene și naționale (ar exista unul pentru FRM). Responsabilitățile și cerințele, inclusiv acreditarea acestor facilități, sunt orientate spre controlul calității și sănătății animalelor, alimentelor și altor produse, inclusiv culturile. Propunerea de text a CE privind reglementarea controlului este încă în discuție în rândul Consiliului, al Parlamentului și al Comisiei. Este probabil să fie adoptat de statele membre și de Parlament în 2016 și ar trebui să intre în vigoare undeva în 2018.

Regulamentul UE privind speciile străine invazive

Speciile străine invazive (IAS) sunt specii care sunt transportate inițial de către oameni în afara arealului lor natural, peste barierele ecologice și care supraviețuiesc, se reproduc și se răspândesc, sau care au efecte negative, economice și sociale asupra ecologiei noii lor locații. S-a estimat că din cele peste 12 000 de specii străine care se găsesc în Europa, 10-15% s-au reproduș și s-au răspândit, provocând daune ecologice, economice și sociale. Prin Strategia 2020 privind biodiversitatea, UE și-a luat angajamentul de a opri pierderea biodiversității până în 2020, în conformitate cu angajamentele internaționale adoptate de părțile la CBD în Nagoya, Japonia, în 2010.

Impactul IAS asupra biodiversității este semnificativ. IAS reprezintă o cauză majoră și în creștere a pierderii biodiversității și a dispariției speciilor. Atunci când vine vorba de impactul social și economic, IAS poate fi vector al bolilor sau poate cauza probleme de sănătate (de exemplu astm, dermatită și alergii). IAS estimează că v-a costa UE cel puțin 12 miliarde de Euro pe an, iar costurile de deteriorare continuă să crească. În prezent, statele membre iau o serie de măsuri pentru a ataca IAS, însă astfel de acțiuni rămân preponderent reactive, încercând să reducă la minimum pagubele produse deja, fără a acorda o atenție suficientă prevenirii sau detectării și reacției la noile amenințări. Eforturile sunt fragmentate, cu lacune substanțiale în ceea ce privește acoperirea speciilor și sunt deseori insuficient coordonate. Acțiunile întreprinse la nivel național vor fi insuficiente pentru a proteja Uniunea de amenințarea unor IAS. În plus, această abordare fragmentată poate duce la subminarea acțiunii într-un stat membru prin lipsa de acțiune în statele membre vecine.

Din aceste motive, UE a elaborat Regulamentul 1143/2014 privind speciile străine invazive (UE, 2014). Regulamentul a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2015 și își propune să abordeze într-un mod cuprinzător problema speciilor străine invazive. Regulamentul prevede trei tipuri de intervenții: prevenirea; detectarea rapidă cu eradicarea rapidă; și management. O listă a speciilor străine invazive de interes comunitar v-a fi dezvoltată ulterior cu statele membre,

utilizând evaluări ale riscurilor și dovezi științifice. Această listă ar trebui să cuprindă speciile pentru care există dovezi că acestea nu sunt native și invazive într-o parte substanțială a UE (dar excluzând zonele ultra periferice). În plus, trebuie să existe dovezi că acestea au sau vor avea un impact negativ asupra biodiversității, a serviciilor ecosistemice, a sănătății umane sau a economiei. Statele membre vor putea sugera specii pentru această listă, dacă îndeplinesc aceste criterii și chiar își vor crea propriile liste naționale. Pentru fiecare specie din listă, se va pregăti și adopta o evaluare a riscurilor și un plan de acțiune care analizează căile de introducere. De asemenea, vor fi impuse măsuri preventive; De exemplu, v-a fi interzisă introducerea sau transportul speciilor pe teritoriul UE, păstrarea sau reproducerea acestora în captivitate, nici vânzarea, utilizarea sau schimbul acestora. Cu toate acestea, regulamentul recunoaște că, în anumite cazuri, o specie poate fi nativă într-o anumită zonă, și un invaziv străin în alta și, de asemenea, că, în anumite zone, IAS nu v-a putea produce efecte negative semnificative. În fiecare caz, pot accepta adoptarea unui plan de reținere care să împiedice răspândirea în continuare. Un sistem de autorizare a fost propus pentru cercetare și conservare *ex situ*, dar acest lucru v-a necesita măsuri de izolare și de control pentru a se asigura că nu există nici o scăpare sau răspândire în mediul mai larg.

Statele membre vor trebui să instituie un sistem de supraveghere pentru a monitoriza prezența IAS. În cazul în care acestea sunt detectate, Comisia trebuie să fie informată și să pună în aplicare măsurile de extirpare (distrugere) de către statele membre. Statele membre pot solicita o abatere dacă pot demonstra că extirparea este imposibilă din punct de vedere tehnic sau că aceste costuri vor fi excepțional de ridicate și vor depăși orice beneficii sau că măsurile de eradicare ar avea consecințe grave asupra sănătății umane sau asupra mediului. Pentru acele IAS care sunt deja răspândite și stabilite, vor fi luate măsuri de control necesare pentru a minimiza impactul speciilor. Orice măsuri de control ar trebui să se bazeze pe o evaluare a riscurilor și pe o analiză cost-beneficiu. UE v-a dezvolta un sistem informatic care să ajute la coordonarea și schimbul de informații privind IAS și să permită țărilor să își raporteze eforturile de monitorizare.

Una dintre principalele provocări pentru înțelegerea implicațiilor acestui regulament pentru RGF este procesul de creare a listei IAS. Până în prezent, nu este clar care sunt speciile de arbori care ar putea fi incluse în listă. Organizațiile neguvernamentale de mediu (ONG-uri) ar putea dori să includă pe listă toate speciile pioniere non-indigene, iar silvicultorii se pot opune includerii oricărei specii exotice cu interes potențial pentru adaptarea la schimbările climatice. Deși există criterii clar stabilite pentru a determina ce este invaziv și ce nu este, nivelul dovezilor științifice cerute este neclar. Regulamentul nu stabilește dacă vor fi necesare dovezi din jurnale

revizuite de experți sau din rapoarte învechite, însă ar trebui să se bazeze în mare măsură pe eforturile naționale de cercetare. În plus, v-a trebui efectuată o analiză economică cost-beneficiu pentru a determina dacă acțiunea de extirpare sau controlul IAS ar fi fezabilă. Dacă ar fi inclusă o listă de specii de arbori, atunci utilizarea lor în cadrul UE ar fi fost interzisă, dacă nu ar fi fost încă în UE, fie ar fi redusă drastic dacă ar fi fost deja prezentă. Ar fi posibil ca o specie să fie clasificată ca IAS într-o regiune a Europei, dar nu și în altă regiune. Acest lucru ar putea provoca probleme de-a lungul frontierelor terestre, deoarece nivelul de reglementare va fi mai degrabă la nivelul statelor membre decât al regiunilor biogeografice. Este important de observat că dăunătorii plantelor vor fi în afara domeniului de aplicare al prezentului regulament și vor rămâne sub incidența reglementărilor fitosanitare.

Regulamentul v-a lupta pentru a face față oricărei specii ne invazive în prezent, devenind invazivă din cauza schimbărilor climatice sau a situației opuse. În plus, această reglementare nu va opri o specie pentru care nu există dovezi de invazivitate, dar pentru care o schimbare de locație ar putea provoca un comportament diferit, de ex. din cauza lipsei de dăunători naturali. Regulamentul funcționează pe baza unui principiu de precauție scăzut, încercând doar să împiedice răspândirea amenințărilor cunoscute, în loc să încerce să evite intrarea în regiunea UE a speciilor necunoscute, dar potențial invazive.

Norvegia, o țară din afara UE, oferă un exemplu de abordare a "listei negre" pentru speciile străine invazive. Lista a fost prezentată în raportul "*Specii străine în Norvegia - cu lista neagră norvegiană 2012*". Lista prezintă o imagine de ansamblu a speciilor străine în Norvegia și a evaluărilor impactului ecologic ale speciilor străine care se reproduc pe teritoriile norvegiene. Un total de 217 specii au fost evaluate ca având un risc ecologic ridicat sau foarte ridicat. Sunt incluse în listă nouă specii de arbori (de exemplu, *Acer pseudoplatanus* și *Picea sitchensis*). Conform metodei utilizate, un risc ecologic este o funcție de invazie (dispersare și stabilire) și impact ecologic. Baza metodologică pe care a fost elaborată lista neagră în scopuri de management este contestată. Lista este utilizată ca bază pentru controlul plantării speciilor de arbori introduse în Norvegia, care este reglementată de Legea privind gestionarea naturii și de Regulamentul privind utilizarea speciilor străine în scopuri forestiere începând din 2012. A fost adoptat un regulament general privind speciile străine Iunie 2015 și va intra în vigoare la 1 ianuarie 2016. Acesta reglementează utilizarea speciilor exotice de arbori în alte scopuri decât cele forestiere (de exemplu, grădini, parcuri și scopuri ornamentale).

Revizuirea Directivei 2000/29/EC a Consiliului privind organismele dăunătoare plantelor

Prezenta directivă stabilește măsuri menite să protejeze statele membre împotriva introducerii de organisme dăunătoare plantelor și produselor vegetale din alte state membre sau țări terțe și să protejeze statele membre împotriva răspândirii organismelor dăunătoare în cadrul Uniunii Europene. Acesta acoperă plantele vii și părțile vii ale plantelor, inclusiv semințele. Măsurile de protecție se referă, de asemenea, la mijloacele prin care se mișcă plantele, produsele vegetale și alte elemente conexe (ambalaje, vehicule, etc.).

Dăunătorii de pe alte continente sunt deosebit de periculoși. Plantele și arborii europeni, de obicei, nu dispun de o rezistență genetică adecvată împotriva dăunătorilor străini, care adesea nu au dușmani naturali în Europa. Acestea se pot transmite la speciile gazdă care nu au fost afectate anterior, s-au răspândit rapid între țări și au provocat o reducere accentuată a producției și au creat costuri permanente pentru producție și control. Eradicarea (distrugerea) focarelor de dăunători străini nu poate avea succes decât dacă toate sursele de infestare sunt eliminate. Pe lângă izbucnirea unor focare de carantină în incinta operatorilor profesioniști, focarele pot avea loc și în zone publice sau private. În aceste cazuri, măsurile de eradicare trebuie să includă plantele infestate și cu potențial de infestare în terenuri publice și private pentru a avea succes (toate plantele rămase infestate vor acționa ca o sursă de noi infestări în altă parte). Statele membre trebuie să notifice Comisiei și celorlalte state membre prezența organismelor dăunătoare sau riscul de intrare sau răspândire a acestora pe teritoriul lor.

Directiva solicită ca anumite plante și produse vegetale să fie supuse unei inspecții fitosanitare. Această inspecție trebuie să aibă loc cel puțin o dată pe an la locul de producție, în momente corespunzătoare, adică în timpul perioadei de creștere sau imediat după recoltare. Se aplică plantelor și produselor vegetale de la locul de producție și mediul lor de creștere. Atunci când verificarea dă rezultate satisfăcătoare, organismul național responsabil emite un pașaport fitosanitar care atestă respectarea normelor comunitare în materie de sănătate fitosanitară. În cazul în care rezultatele unui control nu sunt satisfăcătoare, plantele, produsele vegetale și mediile de cultură în cauză pot face obiectul diferitelor măsuri, cum ar fi tratamentul adecvat (în cazul în care acesta are succes, se eliberează pașaportul), circulația sub control oficial sau distrugerea. În plus față de inspecția fitosanitară, statelor membre li se solicită să organizeze controale ocazionale, fie în locul în care plantele, produsele vegetale sunt cultivate, produse, depozitate, oferite spre vânzare sau mutate, fie în același timp cu efectuarea oricărui alt control documentar din alte motive decât sănătatea plantelor.

Directiva stabilește, la cererea unuia sau mai multor state membre, zone speciale de protecție împotriva unor organisme dăunătoare. Fiecare zonă poate să acopere întreg teritoriul unui stat membru sau o parte a acestuia și trebuie să fie definită în termeni geografici specifici și în raport cu organismele dăunătoare respective. Motivul pentru această protecție este absența organismelor dăunătoare specificate în această zonă, în ciuda condițiilor favorabile dezvoltării lor.

Comisia Europeană a decis să revizuiască Directiva 2000/29 privind organismele dăunătoare și a transmis Consiliului și Parlamentului European o propunere de regulament privind măsurile de protecție împotriva dăunătorilor de plante la 6 mai 2013. Ulterior, Comisia Europeană a emis Directiva de punere în aplicare 2014/78/EU la 17 iunie 2014. Textul său cuprinde, de asemenea, materialele forestiere și cele cu tulpini lignificate în toate etapele, de la semințe și răsaduri până la produse din lemn, de exemplu obligațiile NIMP15 / ISPM15 de prevenire a eliberării nematodului de pin în întreaga Europă.

În Directiva 2000/29 / CE, dăunătorii sunt enumerați în anexele specifice.

Noul regulament împuternicește Comisia să enumere anumiți dăunători de carantină ca dăunători prioritari de carantină, pentru Uniune, până la maximum 10% dintre dăunătorii de carantină enumerați în Uniune. Acești dăunători vor face obiectul unui nivel sporit de obligații privind pregătirea și eradicarea, suplimentat de un sprijin financiar sporit din partea Uniunii pentru acțiunile necesare. Dăunătorii care afectează utilizarea prevăzută a plantelor pentru plantare, dar care nu necesită o extirpare, sunt reglementați astăzi în temeiul directivelor privind comercializarea semințelor și materialului de înmulțire a plantelor și, parțial, în anexa II la Directiva 2000/29/EC. Propunerea le clasifică pe toate ca dăunători de calitate ai Uniunii. Acesta stabilește natura conceptuală a acestor dăunători și ulterior le enumeră prin acte de punere în aplicare. Criteriile care stabilesc dacă un dăunător se califică drept un dăunător de calitate al Uniunii sunt prevăzute în anexa specială a regulamentului.

Unii dintre cei mai periculoși dăunători de carantină pentru arborii forestieri europeni sunt *Anoplophora chinensis*, *A. glabripennis*, *Bursaphelenchus xylophilus*, *Gibberella Circinata*, *Phytophthora ramorum* și *P. kernoviae*. Consecințele acestor dăunători pentru resursele genetice forestiere pot fi uriașe. Pierderile economice adesea grave subminează profitabilitatea și competitivitatea agriculturii și silviculturii. Apariția de noi dăunători poate provoca interdicții comerciale din țări terțe, dăunând exporturilor UE. Nu toți dăunătorii pot fi controlați cu pesticide și, acolo unde sunt disponibile, utilizarea pesticidelor poate fi nedorită (în special în păduri).

Prezentul regulament ar trebui să prevină eliberarea și răspândirea celor mai periculoși agenți patogeni pentru pădurile europene în întreaga UE. Prin urmare, este foarte important ca sectorul forestier european:

- prin monitorizarea pădurilor, să perceapă în mod constant riscurile dăunătoare pentru pădurile europene;
- să fie gata să producă rapid analize de risc fitosanitar pentru a justifica direcția promptă a unor măsuri eficiente;
- să analizeze consecințele diferiților dăunători asupra conservării resurselor genetice forestiere și să propună strategii adaptate față de diferiții agenți patogeni (carantină, "dăunător de calitate", nu este necesară nicio acțiune de reglementare); și
- să fie implicat în forurile fitosanitare europene și internaționale.

POLITICILE SUBREGIONALE

Resurse genetice forestiere în cadrul cooperării nordice

Consiliul Nordic de Miniștri pentru Piscicultură și Acvacultură, Agricultură, Alimentație și Silvicultură a fost înființat în 1952 ca forum pentru promovarea cooperării dintre parlamentele naționale nordice (Danemarca, Finlanda, Islanda, Norvegia și Suedia și regiunile lor autonome), urmată de Inaugurarea Consiliului Nordic de Miniștri în 1971. Consiliul de Miniștri prezintă propuneri privind cooperarea, pune în aplicare recomandările și rapoartele Consiliului privind rezultatele, direcționând în același timp activitățile desfășurate în domeniile vizate. Prim-miniștrii celor cinci țări își asumă responsabilitatea generală pentru cooperarea nordică, care se bazează în primul rând pe consultare și coordonare, fără a afecta suveranitatea națională.

Declarația ministerială nordică privind accesul și drepturile la resursele genetice în 2003 (Declarația de la Kalmar) constituie baza muncii privind resursele genetice în cadrul cooperării dintre țările nordice. Resursele genetice ale arborilor forestieri sunt menționate explicit în paragraful 20 al declarației:

"Consiliul Nordic al Miniștrilor recomandă țărilor nordice să inițieze un proiect cu scopul de a oferi o bază pentru decizia țărilor nordice privind statutul juridic al resurselor genetice ale arborilor forestieri, dar nu a identificat niciun motiv pentru a recomanda reglementarea accesului;

În august 2008, miniștrii și secretarii de stat responsabili de silvicultura din țările nordice au organizat o conferință în Selfoss, Islanda. Tematica conferinței a fost importanța pădurilor pentru a face față la două dintre cele mai importante provocări ecologice ale timpului nostru: schimbările climatice și administrarea globală a resurselor de apă dulce. Conferința sa încheiat cu o declarație ministerială - Declarația Selfoss privind silvicultura durabilă - afirmând printre altele că miniștrii "Subliniază importanța creșterii pădurilor, inclusiv adaptarea la o climă în schimbare".

Centrul de Resurse Genetice Nordice (NordGen), înființat în 2008, este o organizație nordică în cadrul Consiliului Miniștrilor de politici subregionale nordice, dedicată protecției și utilizării durabile a resurselor genetice pentru agricultură, silvicultură și producția alimentară.

Mai mult de 40.000 de accesări unice de semințe, în principal culturi și rudele lor sălbatice, sunt menținute în prezent în banca de gene NordGen. NordGen este, de asemenea, responsabil pentru funcționarea și gestionarea Svalbard Global Seed Vault, finanțat de guvernul

norvegian, care oferă gratuit o copie de siguranță pentru colecțiile de semințe deținute în băncile de gene din întreaga lume. Un proiect a fost inițiat de NordGen pentru a include și semințele forestiere de la Svalbard. Primele aderări ale semințelor forestiere au fost depuse la Svalbard în februarie 2015.

Organizația NordGen Forest este o subunitate a Nord-Genului, formată din două organisme: Consiliul de Regenerare a Pădurilor NordGen și Grupul de lucru pentru resursele genetice forestiere. Scopul principal al NordGen Forest este de a contribui la crearea celor mai bune păduri nordice posibile pentru viitor și de a servi ca loc de întâlnire nordic pentru probleme legate de RGF, reproducere și regenerare. Nord-Gen Forest facilitează zile tematice anuale și conferințe în toate țările nordice și reprezintă o arenă pentru schimbul de informații și dialogul dintre cercetători, manageri și practicieni.

Ca urmare a Declarației de la Kalmar, NordGen a inițiat un studiu intitulat "Căutarea unei legislații adecvate care să reglementeze accesul și drepturile exclusive la resursele genetice forestiere din regiunea nordică" (vezi Tvedt, 2011). Rapoartele arată că nu există probleme sau obstacole pentru sectorul forestier din actuala situație nordică și, prin urmare, proiectul nu a recomandat elaborarea unor măsuri juridice specifice.

IMPLEMENTAREA LA NIVEL NAȚIONAL A POLITICILOR ȘI ANGAJAMENTELOR RELEVANTE

Un program forestier național (NEP) este un proces participativ de planificare, implementare, monitorizare și evaluare a politicilor la nivel național și / sau subnațional, având ca scop îmbunătățirea gestionării durabile a pădurilor și contribuția la dezvoltarea durabilă. Conceptul a fost inițial adoptat de cea de-a 4-a sesiune a Grupului Interguvernamental ONU pentru păduri și a fost dezvoltat în continuare în context pan-european de FOREST EUROPE. Participarea părților interesate, procesele repetate și o abordare de ansamblu, intersectorială, sunt principiile fundamentale ale abordării NFP.

Datorită poziției sale predominante în elaborarea politicilor forestiere și datorită caracterului său puternic participativ, NEP este un instrument excelent pentru integrarea conservării și utilizării resurselor genetice în politicile naționale în domeniul pădurilor și în strategiile de conservare a biodiversității.

Procesul FOREST EUROPE folosește programul național forestier ca unul dintre indicatorii calitativi pentru gestionarea durabilă a pădurilor, însă, din păcate, criteriile Forest Europe A1 privind NEP "Programul forestier național sau politicile forestiere similare și conexe" nu necesită incorporarea aspectelor genetice în NEP. În 2011, toate cele 37 de țări raportoare au declarat că au un NEP sau un proces similar, cu 17 dintre aceste țări având NFP formale. Unele țări au raportat procese ghidate explicit prin principiile NFPs, în timp ce altele au raportat doar alte procese care contribuie la gestionarea durabilă a pădurilor (FOREST EUROPE / UNECE / FAO, 2011).

Finlanda este un exemplu de țară cu un NFP formal care acoperă și resursele genetice. În Finlanda, procesul NFP a subliniat, în special, prin participarea unei game largi de părți interesate. NFP a fost inițial pregătit printr-un proces deschis și public în rândul tuturor părților interesate în probleme legate de păduri, iar această abordare a fost aplicată și în timpul implementării, urmării și dezvoltării ulterioare a NFP. Punerea în aplicare a NFP este, de asemenea, parte a unui program de guvernare (un program de lucru de patru ani elaborat de fiecare nou guvern în Finlanda). Structura operațională a NFP este formată dintr-un Consiliu forestier și cinci grupuri de lucru permanente în care sunt reprezentate și implicate numeroase organisme oficiale și grupuri de interes. RGF sunt incluse în sarcinile grupului de lucru "Beneficii de mediu", deoarece unul dintre obiectivele acestui grup este de a opri declinul tipurilor habitatelor forestiere și a speciilor și de a stabili o tendință favorabilă în cazul biodiversității. Una dintre sarcinile enumerate pentru a atinge acest obiectiv este

"să asigure diversitatea genetică a arborilor forestieri în conformitate cu Programul național privind resursele genetice vegetale din agricultură și silvicultură, ținând seama de obligațiile internaționale stabilite în programul EUFORGEN și de orientările emise de Organismul consultativ național pentru resursele genetice".

Astfel, întregul program național privind RGF este încorporat în NEP. Acest lucru nu oferă resurse suplimentare pentru muncă, dar face posibilă discutarea problemelor genetice într-un forum mai larg, inclusiv organismele oficiale din domeniul mediului și ONG-uri. Participarea la NEP contribuie, de asemenea, la menținerea gradului de conștientizare a evoluțiilor în politicile RGF.

În alte țări, nu există nici un NEP formal, ci procese similare care sunt în mod explicit ghidate de principiile NEP. În Norvegia, de exemplu, nu există niciun NEP unic, formalizat, dar există mai multe procese de politică paralele, iar documentele lor sunt considerate că formează în comun NEP. În mai multe dintre aceste documente de politică, conservarea și utilizarea RGF sunt menționate explicit, atât în termeni generali, cât și în recomandări legate de producția și utilizarea FRM și de atenuarea efectelor schimbărilor climatice.

În Regatul Unit, cel mai important document de politică este UK Forestry Standard (UKFS). Acest document a fost elaborat prin intermediul unui proces de participare a părților interesate și definește abordarea națională privind gestionarea durabilă a pădurilor în Marea Britanie printr-o serie de orientări și cerințe legale. UKFS afirmă că un obiectiv al gestionării pădurilor ar trebui să fie acela că pădurile sunt gestionate într-un mod care să conserve sau să consolideze biodiversitatea, biodiversitatea fiind definită ca conținând toate nivelele de diversitate, implicit și diversitatea genetică. Mai mult, aspecte genetice mai explicite sunt incluse în orientările generale privind silvicultura și orientările privind biodiversitatea. Un exemplu al acestui tip de orientare este o instrucțiune de încurajare a regenerării naturale a speciilor indigene de arbori și arbuști pentru a promova selecția naturală și adaptarea la schimbările climatice și pentru a conserva modele genetice distincte. Cu toate acestea, UKFS nu oferă o politică coerentă de conservare genetică și în Marea Britanie, politica forestieră este acum delegată fiecărei țări (Anglia, Scoția, Țara Galilor și Irlanda de Nord). În prezent, conservarea genetică a arborilor forestieri este, de obicei, rezultatul altor eforturi de conservare. Totuși, se depun eforturi pentru a elabora o politică genetică de conservare a speciilor de arbori.

În mai multe țări nu a fost evident că resursele genetice ar fi trebuit incluse în NEP și alte politici mai ample. Activitățile naționale de conservare genetică au fost adesea inițiate de oamenii de știință, uneori chiar și ca parte a unui program de cercetare, mai degrabă decât un

proces politic, și uneori lucrarea reală a fost destul de avansată înainte ca orice politică clară să fie acceptată pe scară largă. De exemplu, în Franța, conservarea genetică a fost considerată mult timp o problemă științifică, înainte de a deveni în anii 1990 o componentă a politicii în domeniul pădurilor, iar în 2014 o componentă a legii forestiere. În Finlanda, prima pădure de rezerve genetice a fost înființată în 1992, în timp ce Programul național pentru resurse genetice vegetale în agricultură și silvicultură nu a fost elaborat decât în 2002. Primul NEP din Finlanda a fost lansat în 1999 și, deși persoanele care se ocupă activ de resursele genetice au participat la pregătirea documentului, la acel moment nu a fost posibilă includerea conservării genetice și gestionarea resurselor genetice în NEP. Numai după opt ani de comunicare a fost posibilă includerea conservării genetice în NFP în timpul procesului de revizuire a NFP în 2007, așa cum a fost descris mai devreme.

În multe țări, comunicarea cu diverse părți interesate sa dovedit a fi o provocare. Unele părți interesate se opun conservării genetice din cauza unei reticențe generale de a întreprinde noi activități de conservare, în timp ce organizațiile de conservare a naturii pot simți că conservarea RGF prin pădurile care constituie rezerve de gene este prea orientată spre producție. Subliniind aceste aspecte poate fi chestiunea diferitelor grupuri de interese care concurează pentru resursele limitate disponibile pentru orice fel de conservare. În plus, experții în domeniul conservării ar putea să nu fie dispuși să-și lărgescă opiniile cu privire la noile tipuri de conservare dacă consideră că propria expertiză este contestată.

În unele țări există tendința ca orice lucru care nu este susținut de o obligație legală clară să fie amânat sau eliminat. Un fundament juridic solid pentru conservarea genetică lipsește în multe țări, deși implementarea Protocolului de la Nagoya poate schimba această situație. Un aspect care trebuie luat în considerare cu toate mecanismele și politicile de finanțare este acela că aceștia au în mod normal au nevoie de indicatori clari și măsurabili pentru respectare și evaluare. Este necesară dezvoltarea unor indicatori măsurabili care să servească atât programele de conservare, cât și politicile mai ample. O altă problemă este că conservarea genetică, în special conservarea genetică forestieră, este planificată și pusă în aplicare pe o bază lungă, în timp ce majoritatea politicilor au nevoie de obiective care pot fi atinse în termen de cinci până la zece ani.

OPȚIUNI PENTRU ÎNCORPORAREA RESURSELOR GENETICE FORESTIERE ÎN PROGRAMELE NAȚIONALE FORESTIERE ȘI ALTE POLITICI ȘI STRATEGII NAȚIONALE RELEVANTE

Diversitatea biologică este una dintre prioritățile agendei la nivel național și internațional din Europa. Multe strategii și acorduri au existat sau fost deja făcute pentru a asigura persistența diversității biologice. Cu toate acestea, aceste strategii și acorduri adesea iau în considerare numai diversitatea la nivel mai general. Astfel, RGF sunt de obicei menționate în strategii și acorduri, dar foarte rar se adresează direct în mod specific. În combinație cu o concentrare primordială asupra conservării speciilor, a habitatelor și a ecosistemelor, există un risc considerabil de neglijare și uitare a RGF. Astfel, este important să ne asigurăm că diversitatea este asigurată de la habitate până la nivelul genelor și al geneticii.

În cazurile în care RGF sunt efectiv încorporate în politicile și strategiile naționale, factorii de decizie tind să întrebe modul în care conservarea RGF poate fi transformată în acțiune. Pot exista mai multe abordări în acest sens.

În Danemarca, abordarea a fost încercarea de a combina mai multe obiective într-o abordare. Pentru o serie de specii de arbuști nativi există o nevoie urgentă de diverse semințe genetica adaptate la climatul danez. În plus, populațiile naturale ale acestor specii sunt foarte vulnerabile la încrucișarea și eroziunea genetică datorită dimensiunilor mici ale populației și a unui nivel ridicat de fragmentare. Astfel, aceste specii nu sunt amenințate în sensul că sunt rare, dar fondul genetic al acestor specii este pus în pericol. Pentru a mobiliza bazinele genetice native pentru o serie de specii, semințe au fost colectate din 50 sau mai multe populații autohtone. Semințele au fost germinate și răsadurile au fost plantate în parcele. Aceste parcele au o funcție dublă: ele pot fi folosite nu doar ca livadă de semințe pentru colectarea semințelor, ci și ca o bancă genetică *ex situ*, unde sunt păstrate și stocate gene din populații autohtone valoroase. Astfel, dacă populațiile *in situ* sunt pierdute din cauza încrucișării, eroziunii genetice sau eliminării fizice, resursele genetice nu se pierd. Acesta este doar un exemplu pentru a arăta factorilor de decizie politică cum să combine conservarea RGF și o acțiune eficientă în beneficiul sectorului forestier.

În unele țări europene, evaluarea serviciilor ecosistemice și a beneficiilor pentru mediu a devenit o parte importantă a discuțiilor privind protecția mediului și a naturii. Care sunt valorile aerului curat și a apei curate, a solurilor bune și a prevenirii eroziunii, de exemplu? Dacă RGF nu sunt menționate direct în strategiile naționale, există riscul ca acestea să fie uitate sau trecute cu vederea în acest proces. În plus, dacă nu cunoașteți valoarea unui lucru, acesta pare a fi fără

valoare. Acesta este un alt stimul important pentru a se asigura că RGF sunt incluse în mod specific în strategiile naționale și nu doar menționate indirect ca parte a biodiversității globale.

O altă modalitate de a promova conștientizarea RGF la nivel național constă în stabilirea unui program separat de conservare (vezi Capitolul 5). Proiectul EUFGIS a arătat că multe țări europene au un program genetic de conservare care include un număr de unități de conservare genetică pentru mai multe specii de arbori. Pe lângă importanța lor în conservarea RGF, aceste unități sunt, de asemenea, o modalitate de a arăta factorilor de decizie politici cum RGF sânt transformate în acțiune. O altă modalitate de promovare a RGF la nivel național este prin EUFORGEN, care oferă o platformă importantă pentru schimbul de idei, cunoștințe și inițiative între țări la nivel pan-european. Acest lucru, în combinație cu GPA-FGR și alte inițiative internaționale, poate fi folosit pentru a impulsiona și consolida activitatea GRF la nivel național.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Pădurile joacă un rol important în viața oamenilor în Europa, iar sectorul forestier este strâns legat de alte sectoare, cum ar fi sectorul de mediu și cel energetic, precum și economia și bunăstarea socială. Aceasta face ca pădurile și silvicultura să fie importante ca atare. În același timp, multe politici care afectează sectorul forestier sunt negociate fără o suficientă expertiză forestieră și, prin urmare, sectorul forestier este uneori prins de politicile altor sectoare. Multe dintre aceste politici sunt în prezent reformulate, se schimbă rapid și este o mare provocare pentru sectorul forestier de a urmări și influența aceste procese.

Strategiile și angajamentele privind conservarea biodiversității creează, de asemenea, o provocare specifică pentru lucrul cu RGF. Există un acord general că, prin definiție, diversitatea genetică face parte din biodiversitatea globală și, prin urmare, angajamentele privind biodiversitatea conține responsabilitatea includerii resurselor genetice în diverse strategii și programe de lucru. Cu toate acestea, realitatea este că, dacă diversitatea genetică nu este menționată în mod specific în documentele politice, biodiversitatea este înțeleasă adesea doar la nivelul habitatului și al diversității speciilor, iar considerentele genetice sunt ignorate. Este important să reamintim factorilor de decizie politică că există angajamente internaționale obligatorii din punct de vedere juridic privind RGF (cum ar fi CBD) pentru a dezvolta și implementa programe și strategii naționale a RGF.

Raportul privind situația resurselor genetice în domeniul pădurilor din lume (SoW-FGR), care a fost lansat de FAO în 2014, reprezintă o realizare importantă care oferă informații utile pentru analizele ulterioare ale politicilor actuale și dezvoltarea Programelor pe FGR. Constatările preliminare ale acestui raport au fost deja utilizate pentru pregătirea GPA-FGR. În 2015, Comisia FAO privind resursele genetice pentru alimentație și agricultură (CGRFA) a adoptat o strategie pentru implementarea GPA-FGR la nivel global, regional și național. Este extrem de important ca țările europene să contribuie, de asemenea, la punerea în aplicare a GPA-FGR.

În concluzie, mesajele și observațiile cheie sunt prezentate mai jos.

Sectorul forestier este adesea prins de politicile altor sectoare, deci trebuie să monitorizeze reglementările intersectoriale și să fie conștienți de toate reglementările cu impact asupra silviculturii și, în special, asupra RGF.

Există o tendință spre utilizarea "biodiversității forestiere" în CBD și în alte documente politice, în loc să se refere în mod specific la "diversitatea și resursele genetice ale pădurilor". Acestea din urmă trebuie să fie preferate.

Multe politici sunt într-o stare de flux, ceea ce face destul de dificilă evaluarea implicațiilor lor pentru conservarea și utilizarea RGF.

Există atât angajamente internaționale obligatorii din punct de vedere juridic, cât și angajamente internaționale obligatorii din domeniul RGF.

Raportul SoW-FGR, inclusiv rapoartele de țară, oferă informații utile pentru analiza ulterioară a politicilor și priorităților care ar putea fi utilizate pentru elaborarea programelor naționale privind RGF și politicile coordonate privind RGF la nivel regional și global în cadrul GPA-FGR. EUFORGEN ar putea coordona GPAFGR la nivel European.

BIBLIOGRAFIE

- Aravanopoulos, F.A., Tollefsrud, M.M., Kätzel, R., Soto, A., Graudal, L., Nagy, L., Koskela, J., Pilipovic, A., Zhelev, P., Božic G. & Bozzano, M. 2015. Development of genetic monitoring methods for genetic conservation units of forest trees in Europe. Bioversity International, Rome, Italy. Xx p.
- Behm, A., Becker, A., Dörflinger, H., Franke, A., Kleinschmit, J., Melchior, G.H., Muhs, H.-J., Schmitt, H.P., Stephan, B.R., Tabel, U., Weisgerber, H. & Widmaier, T. 1997. Concept for the conservation of forest genetic resources in the Federal Republic of Germany. *Silvae Genetica*, 46(1): 24–34.
- CBD [Convention on Biological Diversity]. 2011. Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from Their Utilization to the Convention on Biological Diversity. Text and Annex. Secretariat of the Convention on Biological Diversity, Montreal, Canada.
- EU [European Union]. 2014. Regulation 1143/2014 on invasive alien species. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1417443504720&uri=CELEX:32014R1143> Accessed 2015-08-13.
- FAO [Food and Agriculture Organization of the United Nations]. 2014. *State of the World's Forest Genetic Resources*. Available at <http://www.fao.org/3/a-i3825e.pdf> Accessed 2015-08-13.
- FOREST EUROPE/UNECE/FAO. 2011. State of Europe's Forests 2011. Status and Trends in Sustainable Forest Management. FOREST EUROPE Liaison Unit Oslo, Aas, Norway.
- FOREST EUROPE, 2015: State of Europe's Forests 2015. FOREST EUROPE Liaison Unit Madrid, Spain.
- Geburek, T. & Konrad, H. 2008. Why the conservation of forest genetic resources has not worked. *Conservation Biology*, 22(2): 267–274.
- Graudal, L., Kjaer, E.D. & Canger, S. 1995. A systematic approach to the conservation of genetic resources of trees and shrubs in Denmark. *Forest Ecology and Management*, 73(1-3): 117–134.
- Koskela, J., Buck, A. & Teissier du Cros, E. (eds.). 2007. Climate change and forest genetic diversity: Implications for sustainable forest management in Europe. Bioversity International, Rome, Italy.
- Koskela, J., Vinceti, B., Dvorak, W., Bush, D., Dawson, I.K., Loo, J., Kjaer, E.D., Navarro, C., Padolina, C., Bordács, Jamnadass, R., Graudal, L. & Ramamonjisoa, L. 2014. Utilization and transfer of forest genetic resources: A global review. *Forest Ecology and Management*, 333(Special Issue): 22–34.
- Laikre, L., Allendorf, F.W., Aroner, L.C., Baker, C.S., Gregovich, D.P., Hansen, M.M., Jackson, J.A., Kendall, K.C., McKelvey, K., Neel, M.C., Olivieri, I., Ryman, N., Schwartz, M.K., Bull, R.S., Stetz, J.B., Tallmon, D.A., Taylor, B.L., Vojta, C.D., Waller, D.M. & Waples, R.S. 2010. Neglect of genetic diversity in implementation of the Convention on Biological Diversity. *Conservation Biology*, 24(1): 86–88.
- Mayer, P. & Buck, A. 2005. A Look at Pan-European Forest Policy: the Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe and the 'Living Forest Summit'. Pp. 33–43, in: Th. Geburek and J. Turok (eds.). *Conservation and Management of Forest Genetic Resources in Europe*. Arbora Publishers, Zvolen, Slovakia.
- Teissier du Cros, E. (ed.). 2001. Forest Genetic Resources Management and Conservation. France as a Case Study. Ministry of Agriculture and Fisheries, Bureau of Genetic Resources and Commission of Forest Genetic Resources, Paris, France.
- Tvedt, M.W. 2011. Seeking Appropriate Legislation Regulating Access and Exclusive Rights to Forest Genetic Resources in the Nordic Region. FNI Report 9/2011. Fridtjof Nansen Institute, Lysaker, Norway.

Anexa 1

Tabelul sumar al priorităților strategice (SP) ale Planului global de acțiune pentru conservarea, utilizarea durabilă și dezvoltarea resurselor genetice forestiere (GPA-FGR)

Domeniul prioritar 1 îmbunătățind disponibilitatea și accesul la informații despre FGR	Zona prioritară 2 Conservarea <i>in situ</i> și <i>ex situ</i> a FGR	Aria prioritară 3 Utilizarea durabilă, dezvoltarea și gestionarea FGR	Domeniul prioritar 4 Politici, instituții și consolidarea capacităților
Nivelul național			
SP 1. Stabilirea și consolidarea sistemelor naționale de evaluare, caracterizare și monitorizare FGR	SP 5. Consolidarea pădurilor și a zonelor protejate la conservarea <i>in situ</i> a FGR	SP 12. Dezvoltarea și consolidarea programelor naționale de asigurare a disponibilității semintelor de arbori adecvate genetic în cantitățile și calitatea (certificată) necesară pentru programele naționale de plantare	SP 18. Elaborarea strategiilor naționale de <i>conservare in situ</i> și <i>ex situ</i> a RGF și utilizarea durabilă a acestora
SP 2. Dezvoltarea sistemelor naționale și sub-naționale pentru evaluarea și gestionarea cunostintelor tradiționale privind FGR	SP 6. Promovarea înființării și dezvoltării unor sisteme de conservare <i>ex situ</i> eficiente și durabile, inclusiv colecții <i>in vivo</i> și bănci de bene	SP 13. Promovarea restaurării și reabilitării ecosistemelor utilizând materiale adecvate genetic	SP 19. Actualizati nevoile de gestionare a conservării RGF și integrați-le în politici, programe și cadre de acțiune mai largi la nivel național, regional și global
	SP 7. Sustinerea evaluării, gestionării și conservării limitelor marginale și / sau a limitelor de răspândire a populațiilor de specii forestiere	SP 14. Să sprijine adaptarea la schimbările climatice și atenuarea acestora prin gestionarea corespunzătoare a RGF	SP 20. Dezvoltarea colaborării și promovarea coordonării instituțiilor și programelor naționale legate de RGF
	SP 8. Susținerea și dezvoltarea managementului durabil și conservarea RGF pe terenurile agricole (perdele forestiere de protective)	SP 15. Promovarea utilizării adecvate a tehnologiilor emergente pentru a sprijini conservarea, dezvoltarea și utilizarea durabilă a RGF	SP 21. Stabilirea și consolidarea capacităților educaționale și de cercetare ale RGF pentru asigurarea unui suport tehnic adecvat programelor de dezvoltare aferente
	SP 9. Sprijinirea și consolidarea rolului pădurilor gestionate de comunitățile indigene și locale în managementul durabil și conservarea RGF	SP 16. Dezvoltarea și consolidarea programelor de cercetare în domeniul creșterii arborilor, domesticirii și bio-prospectării, pentru a debloca întregul potențial al RGF	SP 22. Promovarea participării comunităților indigene și locale în managementul RGF în contextul descentralizării
	SP 10. Identificarea speciilor prioritare de acțiune		

Domeniul prioritar 1 îmbunătățind disponibilitatea și accesul la informații despre FGR	Zona prioritară 2 Conservarea <i>in situ</i> și <i>ex situ</i> a FGR	Aria prioritară 3 Utilizarea durabilă, dezvoltarea și gestionarea FGR	Domeniul prioritar 4 Politici, institutii și consolidarea capacităților
Nivel regional			
	SP 11. Elaborarea și implementarea strategiilor regionale de conservare <i>in situ</i> și promovarea rețelelor și colaborării ecoregionale		SP 23. Promovarea și aplicarea mecanismelor pentru schimbul de germoplasmă la nivel regional pentru susținerea activităților de cercetare și dezvoltare, în acord cu convențiile internaționale SP 24. Consolidarea cooperării regionale și internaționale pentru sprijinirea educației, diseminarea cunoștințelor, cercetarea și conservarea și managementul durabil al RGF
Nivel Internațional			
SP 3. Elaborarea standardelor și protocoalelor tehnice internaționale pentru inventarele FGR, caracterizarea și monitorizarea tendințelor și riscurilor		SP 17. Dezvoltarea și promovarea rețelelor și colaborării între țările în cauză pentru combaterea speciilor invazive (animale, plante și microorganisme) care afectează FGR	SP 25. Încurajarea activităților de rețea și sprijinirea dezvoltării și consolidării rețelelor internaționale și a schimbului de informații privind cercetarea, gestionarea și conservarea RGF
SP 4. Promovarea creării și consolidării sistemelor informatice a RGF (baze de date) pentru a acoperi cunoștințele științifice și tradiționale disponibile privind utilizările, distribuția, habitatele, biologia și variațiile genetice ale speciilor și populațiilor de specii			SP 26. Promovarea conștientizării publice și internaționale a rolurilor și valorilor RGF
			SP 27. Consolidarea eforturilor de mobilizare a resurselor necesare, inclusiv a finanțării, pentru conservarea, utilizarea durabilă și dezvoltarea RGF

